

MARTINSKÝ Evanjelik

2006/3

ROČNÍK 13

*Napísané je: Nie samým chlebom bude človek žiť,
ale každým slovom, ktoré vychádza z úst Božích.*

Mt 4, 4

**Biblická škola 19. 5. 2006
Skúška konfirmandov**

*Ako kresťania veríme, že Boh dal človeku Bibliu ako sprievodcu pre život.
Tvoj cirkevný zbor ti dáva možnosť prísť na konfirmačnú prípravu,
kde môžeš dostať odpovede na základné životné otázky.
Na konfirmačnej príprave, ako aj na iných stretnutiach v cirkvi sa dozvieš,
že život je darom od Boha.*

Stratení a nájdení. Konfirmačná príručka.
Martin, Biblická škola 2006

John Keble SLNKO DUŠE, JEŽIŠI *(Sun of my soul)*

1. Slnko duše, Ježiši,
svetlo mám, keď pri mne si,
i keď hreším na stokrát,
len svoju tvár neodvráť.

2. Buď so mnou, kým žitia deň,
bez Teba žiť nemôžem,
nech ma ani svet celý
od Teba neoddelí.

3. Ach, ja dieťa zblúdené,
hriechy svedčia proti mne.
Ale Tvoja láska mi
dáva cestu záchrany.

4. Zármutok a bôľu kríž,
Ty mi, Kriste, ulavíš,
si pri mne i v noci, viem,
sladko v Tebe spočiniem.

5. A keď príde rána lúč,
Ty mi ďalšiu spravuj púť,
až ma v lásky svojej ríš
vo večnosti zapojíš. – Amen.

*Preklad krásnej anglickej nábožnej piesne
som urobil vo svojom väzení
v Trenčíne na sviatok Vstúpenia 2. mája 1940
Fedor Ruppeltdt, biskup*

Hrádze lásky a vernosti

Ježiš im odpovedal: „Hľadajte, aby vás nikto nezmohol! Lebo mnohí prídu v mojom mene a budú hovoriť: Ja som Kristus a mnohých zvedú. Počujete o vojnách a zvesti o bojoch, hľadajte, aby ste sa nestrachovali. Lebo to musí byť, ale to ešte nie je koniec. Lebo povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, bude hlad a mor a miestami zemetrasenia. A všetko toto je počiatok bolesti. Vtedy vás budú sužovať, budú vás vraždiť a všetky národy budú vás nenávidieť pre moje meno. A vtedy mnohí sa pohoršia, budú sa navzájom udávať a nenávidieť. Povstane mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých. Pretože nepravosť vyvrcholí, ochladne láska mnohých. Ale kto vytrvá až do konca, bude spasený.“

Mt 24, 4-13

Milé sestry, milí bratia,

asi pred ôsmimi rokmi sme so skupinou mládeže navštívili nemecké mesto Ulm. Je v ňom nádherná starobylá katedrála, jedna z najväčších v evanjelickej cirkvi. Bol práve 31. október, Pamiatka reformácie, a všetky evanjelické zbory z mesta Ulm mali služby Božie v tejto katedrále. Na službách Božích kázal náš brat generálny biskup. Všetkých zhromaždených mohlo byť okolo osemdesiat. Mali sme dojem, akoby sa celé to dianie rozplynulo v chlade a priestore katedrály. V nedelu sme sa zastavili v blízkom mestčku Eidlingen. V moderných priestoroch tam žije komunita rádových evanjelických sestier. Bohoslužobná miestnosť asi pre tristo ľudí bola úplne plná a služby Božie boli v podmanivej atmosfére jedinečnej Božej prítomnosti. Okrem toho sme tam zažili milé prijatie, pohostinnosť a perfektnú starostlivosť. Boli to dve veľmi odlišné skúsenosti v jednej cirkvi.

Pred pár týždňami sme navštívili náš partnerský zbor v Hoogeveene. Je počtom i návštevnosťou služieb Božích podobný nášmu. Cestou na nedelňé služby Božie nás naši hostitelia upozornili na kostol reformovanej cirkvi, ktorý budú na budúci rok zatvárať. Domáci viery nedokážu zaplatiť farára, ani udržať chod zboru, ktorý sa postupne zmenšuje. Večer sme ešte navštívili katolíckeho brata farára, ktorý má veľké obavy, ako to s jeho cirkvou a s celou kresťanskou cirkvou v západnej Európe pôjde ďalej.

Pre príklady však nemusíme chodiť ďaleko. Stačí pozrieť na naše dedinské zbory, z ktorých mnohé sa zmenšujú. Ľudia odchádzajú za prácou do miest, ale mestské zbory nerastú. Kde sú teda naši evanjelici, akú budúcnosť má evanjelická cirkev tu v Martine a na Slovensku vôbec?

V histórii izraelského národa sa tiahne jedna zreteľná línia. Ak je národ izraelský verný Bohu, prosperuje a je požehnaný. Ak sa odvráti od Boha a slúži pohanským modlám, prichádza úpadok a trest. Hospodin veľmi jasne a zreteľne formuluje svoje prvé prikázanie: „Ja som Hospodin, Tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov okrem mňa!“ Tento prikaz bezpodmienečnej vernosti nebol len o zachovávaní sviatkov, v obetiach, návštevách chrámu... a pod. Týkal sa všetkých oblastí života, medziľudských vzťahov, praktických vecí, rodiny... Od spôsobu stravovania cez občianske právo, manželstvo, až po úpravy

pre veľkňazov a vedúcich ľudu. Vernosť Hospodinovi bola nielen o bohoslužbe, ale o celkovom spôsobe života. Inak povedané, ak si veriaci, máš tak žiť vždy a všade. Aká je táto naša vernosť?

Ak dnes cirkev ustupuje zo svojich principiálnych biblických postojov v otázkach morálky, etiky, svedeckej a praktickej služby... a pod., čo vidno najmä v otázkach rodiny, manželstva, postoja voči starým a chorým, nenarodeným deťom, je to znak úpadku. Ak cirkev nestavia hrádze voči konzumu a materializmu a redukuje možnosti svojho prežitia len na otázky ekonomického charakteru, je to znak úpadku. Ak stratí schopnosť viesť k láske, k Bohu a bližným, vytvára tak priestor pre vzrast nenávisť, takej, akú bolo možné vnímať pred 1. a 2. svetovou vojnou v Nemecku, alebo v stalinskom Rusku, či iných diktatúrach. Ak do tejto nenávisť nevstúpil hlas lásky a pokory, ale naopak hlas šialeného demagóga, úpadok často obrovských rozmerov bol nezvratný. Dnes sa znova ozývajú hlasy, ktoré varujú pred vzrastajúcou nenávisťou – sociálnou, náboženskou, rasovou, národnostnou, generačnou. Jeden príklad za všetky. V časopise Týždeň bol uverejnený článok, v ktorom nemecká ministerka pre rodinu, vážne znepokojená morálnou situáciou mládeže v Nemecku, navrhla, aby sa deťom v škôlkach a školách vstepovali kresťanské hodnoty. Má sa o to starať najmä katolícka a evanjelická cirkev. Hneď nato sa ozvali predstavitelia iných cirkví a náboženstiev, ktorí označili návrh za diskriminačný a liberálna strana FDP ho považuje za útok na ostatné náboženstvá. Krajina silných kresťanských tradícií, krajina reformácie, ku ktorej sa aj my hlásime, vysiela takéto signály. V mene otvorenej spoločnosti, slobody názorov, náboženského prejavu sa uplatňovanie kresťanských hodnôt považuje za útok.

Náš prečítaný biblický text hovorí o stupňovaní nenávisť a nepravosti a označuje to za znak bližiaceho sa konca. Opisuje falošných prorokov, vojny, hlad a mor, zemetrasenia, prenasledovanie kresťanov a ich vraždenie, nenávisť voči nim a vníma to ako realitu tejto doby. Môžeme sa pýtať, prečo je to tak, prečo to Boh dovolí. Položme si však túto otázku z inej strany. Nie je to preto, lebo ochladla naša láska k Bohu? Že Mu prestávame byť verní? Že slúžime iným bohom a modlám? Namiesto živej viery, oddanej lásky a vernosti sme si z Boha spravili dekórum nášho vnútorného života, spestrenie neďefného dopoludnia, príležitosť pre občasné oduševnenie. V podstate spôsob nášho života sa často nelíši od života neveriacich ľudí. Napriek všetkým skeptickým úvahám a nepriaznivým štatistikám, predsa len existuje dôvod, aby kresťanstvo žilo a pretrvalo. Najmä ten, ktorý hovorí: posolstvo lásky, ktoré priniesol Pán Ježiš Kristus svojou smrťou a vzkriesením ostáva tak zúfalo nenaplnené. On s konečnou platnosťou porazil diabla, smrť a pekló. Jeho víťazstvo je pre nás silou k nasledovaniu dobrého a odmietaniu zlého. Viera v Neho nás požíva k budovaniu hrádz lásky a vernosti, hrádz, ktoré účinne zastavujú zlo a nenávisť.

Chcel by som zakončiť obrazom z Holandska. Táto krajina je na severozápade otvorená akoby v tvare písmena U do Severného mora. Stavitelia navrhli gigantický a jedinečný projekt hrádze, ktorá prepája tento otvorený priestor, spája pomyselné konce písmena U. Na jednej strane hrádze je Severné more a na druhej veľké sladkovodné jazero, za ktorým sa už rozprestierajú polia a dedinky na pôde, ktorá bola kedysi morským dnom. Hoci hladina mora je o niekoľko metrov vyššia ako priestor za hrádzou, obyvatelia vedia, že je to bezpečný priestor. Takto vnímam aj poslanie cirkvi dnes. Vytvárať takéto hrádze, za ktorými vznikne bezpečný priestor – oáza lásky, radosti, pokoja... Tam, kde sa toto deje, kde je Boží ľud verný, stály a žije v láske, tam úpadok nehrozí, ale vidno život a rast. Prajem nám všetkým v martinskom zbere, aby naše spoločenstvo bolo takýmto bezpečným priestorom. Amen

Ján Hroboň
zborový farár

SVEDECTVO VERNOSTI

PRI PRÍLEŽITOSTI 90. NARODENÍN SESTRY PAVLY KOHÚTOVEJ

Je v tom viac než symbolika. Na jednej strane budova obecného úradu. Štíhla, potiahnutá skôr do výšky, akoby aj svojim vzhľadom vypovedala niečo o svojom poslaní v období, keď bola postavená. Vtedy bolo nepredstaviteľné, aby sa z týchto priestorov ozýval hlas duchovnej piesne, modlitby a Božieho slova. Dnes je to skutočnosť, ktorú Diakovčania prijímajú samozrejme, rovnako ako spoločenstvo bratov a sestier, ktoré sa v týchto priestoroch pravidelne schádza každé dva týždne. Na druhej strane – hneď vedľa budovy obecného úradu je učupený typický starobyľý domček. Skromný, nenápadný, oknami prednej izby prívetivo hľadiaci do ulice. Práve za týmito oknami sa pätnásť rokov schádzali evanjelici z Diakovej v období, keď to vôbec nebolo samozrejmé. Sestra Pavla Kohútová vďačne túto izbu poskytovala pripomínajúc si svoje krédo a vyznanie svojich predkov : „Buď verný až do smrti a dám ti veniec života.“ Zj. 2,10 V tejto izbe sme sa v apríli tohto roku stretli opäť po šiestnástich rokoch v nezvykle slávnostnej atmosfére. Vinšmi a blahoželaniami sme pozdravili jubilantku Pavlu Kohútovú. 7. apríla sa dožila krásnych deväťdesiatych narodenín. Dnes jej už evidentne ubúda fyzických síl. Zostala jej však neuveriteľná mentálna sviežosť. Keď som ju bol pozdraviť pri jej jubileu, zarecitovala niekoľko básní, medzi inými Chalupkovu Turčín Poničan spamäti bez jediného zaváhania. A to je prednes aj na desať minút. Viackrát sme obdivovali jej pamäť aj pri recitácii duchovnej či ľudovej poézie na službách Božích, či pri obecných slávnostiach. A to jej lekári nedávali šancu, keď ako malé dieťa bola vážne chorá a tvrdili, že sa jej ani do školy neoplatí chodiť. S úsmevom hovorí, že aj keď po dvoch rokoch so školou skončila, vždy si vedela presne všetko zrátať. Keď ju počuť ako odovzdane, s vnútornou vyrovnanosťou a pokojom hovorí o svojom živote, vidieť, ako trpezlivo posedáva na svojom obľúbenom mieste v kuchyni pri veľkom šporáku, aj iskru v oku, keď hovorí o svojej viere, rodine, predkoch, či záľubách, ťažko uveriť, čím všetkým v živote prešla. Boli štrnásť súrodenci. Vyrastali v biede. Z rodného Podhradia sa rozišli za robotou. Živobytie si obstarávala službou v rodine učiteľa Krasneca v Dražkovciach i príležitostnou prácou. Keď už svitlo na lepšie časy pri vstupe do manželstva s Jurajom Kohútom z Diakovej v r. 1937, prišli ďalšie rany. Dcéra Anna zomrela ako trojmesačná, syn Jožko bol od útleho detstva vážne zdravotne postihnutý. Napriek tomu, že lekári nedávali šancu, sedem rokov zápasila o jeho prežitie. Pán Boh jej predsa doprial tešiť sa z dvoch dcér a aj zo štyroch vnúčat a siedmich pravnúčat. S hrdosťou hovorí o svojej širokej rodine, že pri poslednom stretnutí sa ich zišlo stoštyridsať. Popri ťažkej práci, mnohých povinnostiach v družstve, v domácnosti i rodine dokázala sa postarať o manželov Dianovských, ktorých dva roky opatrovala a také isté obdobie sa starala aj o svojich dvoch švagrov. Neposedela nadarmo ani chvíľočku. Ako sama hovorí, pri okopávaní bola vždy o riadok vpredu a každú voľnú chvíľu trávila pri krosnách, ručných prácach každého druhu, alebo na záhradke. Manžel jej zomrel pred 35 rokmi. Dokázala túto stratu prekonať aj vďaka svojej veselej a spoločenskej povahe, podpore rodiny, ale predovšetkým pevnou a odovzdanou vierou v Boha. Takto sme ju mohli stretnúť aj nedávno v kruhu svojich najbližších i priateľov a vnímať to jedinečné svedectvo vernosti Bohu a Jeho cirkvi. Prajeme našej milej spolusestre, aby toto krásne svedectvo spojené s pracovitosťou, ochotou pomáhať, láskou a trpezlivosťou niesla aj naďalej živé a horiace. Nech ju Pán Boh žehná a aj do ďalšieho obdobia pridá sil i svojho zdravia.

Ján Hroboň

ZA ŽIVÚ CIRKEV

Úvodom vás srdečne pozdravujem, bratia a sestry. Chcem sa s vami podeliť o svoje zážitky zo Starej Turej,

kde sa konala konferencia k 70. výročiu úmrtia Kristíny Royovej.

Celé stretnutie sa konalo v Božom Duchu, z vďačnosti za životy Kristíny a Márie Royovej. Kristína Royová pochádzala z rodiny evanjelického farára. Rodičia jej boli vzorom viery v Pána Ježiša Krista. Kristína so svojou sestrou Máriou konala službu lásky v pokore pred Pánom Bohom. Božie Slovo jej bolo sviecou i spoľahnutím.

Bibliu prečítala päťdesiatkrát! Ich úplná dôvera a láska k Bohu ich urobila nástrojom pomoci a požehnaní pre mnohých ľudí. Ako inak si vysvetliť, že vo veľmi ťažkej situácii a bez materiálneho zabezpečenia, skutočne len vierou, sa pustili do budovania CHALÚPKY, neskôr NEMOCNICE a napokon DOMOVA BIELYCH HLÁV.

Táto ich viera je hodna obdivu a nasledovania.

Celé stretnutie zanechalo v nás hlboký dojem. Najviac kážeň brata biskupa Mišinu, seminár s bratom farárom Kaczmarczykom, príhovor brata farára Hvožďaru, piesne spevokolu, ale i dramtizácia románu Sluha od Kristíny Royovej. Táto dramtizácia má celkom samostatné miesto, s hlbokou výpovednou hodnotou. Keď túto knihu zoberiete do ruky, nie je možné ju nedočítať. Myšlienky tejto knihy nás nútia zamýšľať sa nad otázkou:

„Aká je moja viera v Boha?“

Brat farár Kaczmarczyk veľmi aktuálne napomínal, aby kresťania žili veľmi zodpovedne pred Pánom Bohom za seba aj za blížnych na základe Pisma Svätého. Bratia a sestry, aj my ako zbor sme dostali od brata biskupa Mišinu v krátkom, srdečnom rozhovore napomenutie, aby sme nezabudli na svetlo – nášho pána farára Jána Bohdana Hroboňa a jeho odkaz:

Slovo nášho Boha berme vážnejšie!“

Sme vďační za všetko, čo sme na tejto konferencii mohli prijať a vám aspoň časť touto cestou odovzdať.

Vaši: Viera Gendová, Elena Lúčanská, Lubica Kňazková, Elena Velická,
Lubica Tkáčová, Tatiana Cupanová a Milan Tkáč.

Pripravila Tatiana Cupanová

Potřebuje křesťanská církev probuzení?

MGR. ST. KACZMARCZYK

Seminář Stará Turá 6.5.2006
70. výročí úmrtí Kristíny Royové

Je zcela pochopitelné, že probuzení potřebují lidé, kteří žijí bez živého Boha, bez Krista. Ti se potřebují probudit z hříchu a jít ke Kristu. Je zde však otázka: *Potřebuje probuzení i křesťanská církev? Je potřebné, aby se i křesťanům probudilo svědomí, aby poznali své hříchy a učinili upřímné pokání před Bohem? Žel, ano!* Jsou jednotliví křesťané a někdy i sbory, které vypadají navenek

zbožně, a přesto ve svém nitru se od Ježíše Krista velmi vzdálily. V NZ máme dost takových příkladů.

Sbor v Římě: Pavel jim píše: Ř 13,11: *Víte přece, co znamená tento čas: už nastala hodina, abyste procitli ze spánku. Vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili. Proč to napsal křesťanům v Římě? Asi byli mezi nimi takoví, kteří usínali.*

Sbor v Korintu: 1.K 5,1+11: *Dokonce se proslýchá, že je mezi vámi případ smilstva, a to takový, jaký se nevyskytuje ani mezi pohany, že totiž kdosi žije s ženou svého otce... Měl jsem na mysli, abyste se nestýkali s tím, kdo si sice říká bratr, ale při tom je smilník nebo lakomec nebo modlár nebo utrhač nebo opilec nebo lupič. S takovým ani nejzte. Ve sboru měly místo hříchy, které působily pohoršení a někteří členové si na to zvykli, jakoby to bylo zcela normální.*

Sbor v Efezu: *Ale mám proti tobě, že už nemáš takovou lásku jako na počátku. Rozpomeň se odkud jsi klesl, navrať se a jednej jako dřív. Ne-li, přijdu na tebe a pohnu tvým svícem z jeho místa. Zj 2,4*

Sbor v Pergamu: *Mám proti tobě, že u sebe máš zastánce učení Balaamova. Jako on učil Baláka svádět syny Izraele, aby se účastnili modlářských hostin a smilstva. Tak i ty máš některé, kteří zastávají učení Nikolaitů.*

Sbor v Thyatirech: *Mám proti tobě, že trpíš ženu Jezabel, která se vydává za prorokyni a svým učěním svádí moje služebníky ke smilstvu a k účasti na modlářských hostinách. Dal jsem jí čas k pokání, ale ona se nechce odvrátit od svého smilstva. Zj. 2,20*

Sbor v Sardách: *Vím o tvých skutcích, podle jména jsi živ, ale jsi mrtev. Zj. 3,1*

Sbor v Laodikeji: *Vím o tvých skutcích, nejsi studený ani horký. Ale že jsi vlažný, a nejsi horký ani studený, nesnesu tě v ústech (vyplivnu tě). Zj 3,15.*

Apoštol Petr píše křesťanům (2.Pt 1,13) *A považují za správné probouzet vás napomínáním, pokud přebýváš v tomto těle. Když se už v prvních křesťanských sborech nacházelo tolik hříchů, lhovosti a falešné zbožnosti, jak to pak vypadalo v pozdějších staletích?*

Ve 4. století, kdy se církev změnila z církve misijní a potlačované na církev, která žila na výsluní panovníka, vidíme velmi smutný jev. Do církve se postupně dostával duch světa a pohanství, vedení církve přestalo sloužit a začalo nad věřícími panovat. Zesvěštění církve dosáhlo svého vrcholu ve středověku. Savonarola, v dopise svému ot-

ci, charakterizuje život církve ve své době následujícími slovy: *Především velká bída světa, nepravost lidí, žádostivost, cizoložství, zbojství, pýcha, modloslužba, hrubé bohorouhání, které tak zavalily celé století, že v něm není možno najít ani jednoho spravedlivého. Morální úpadek kazatelů byl příčinou silného morálního rozkladu v řadách prostých věřících.*

Pán církve Ježíš Kristus však nemohl dopustit, aby církev setrvala v takovémto stavu, a proto ji posílal své svědky, kteří stavěli církev před zrcadlo Božího slova. Ať to byli mniši, jako František z Assisi, Savonarola, anebo předchůdci reformace, jako Petr Valdus, Jan Hus, a pak samotní reformátoři – Dr. Martin Luther, Jan Kalvín, Ulrich Zwingli a jiní. Všechny si Ježíš Kristus použil jako buditele, kteří probudili církve a ukázali jí jaké je její poslání a jak velmi se od něho vzdálila. Silné volání reformace našlo ozvěnu v tisících, ba milionech srdcích. Lidé činili pokání a začínali nový život podle Božího slova, které jim bylo zvěstováno v mateřské řeči.

Historie dosvědčuje, že *duchovní život v bdělosti trvá jen určitou dobu*, a pak se věřící dostávají opět do jakési stagnace, duchovní vlačnosti a duchovního spánku. Tedy ani reformace nepřinesla časově trvalé oživení do křesťanské církve. Po určitém čase došlo v reformačních církvích k duchovní zkosnatělosti, k náboženskému formalismu. Profesor Buzek napsal v Dějinách křesťanské církve: *Místo úsilí o poznání Boží vůle a o její praktické plnění, spekuluje se v době orthodoxie o dogmatech, což vrcholí suchými theologickými spory. Bohoslužby přestaly být občerstvením duší a povzbuzením ke křesťanskému konání. Pouhá účast na službách Božích se považovala za postačující. Církev byla zcela spokojena s tím, že má pravé učení. O realizování tohoto učení v životě se nestará. Kristus kladl největší důraz na život podle Jeho slova, to bylo zde nejvíce zanedbáno.*

Avšak, tak jako v zahradě Getsemanské Kristus nenechal své učedníky spát, ale je opět a opět budil, tak to činí v celých dějinách, a tak to učinil i v době orthodoxie. Použil si k tomu dva muže. Byli to Filip

Jakub Spener a August Herrmann Francke. Tito muži ukázali, že následování Krista není jen pravověrnost v učení, ale i živá víra, nejen účast v chrámě, ale i čistý zbožný křesťanský život. Skrze ně probudil Kristus k opravdovému křesťanskému životu nejen tisíce prostých věřících, ale i mnoho pastorů. *Zástupy mladých pastorů, vychované skrze Franckeho, vnášely náboženskou obrodu do sborů* – napsal prof. Buzek.

JAK VYPADÁ CÍRKEV NA POČÁTKU 21. STOLETÍ?

1. V současné době se církev v Evropě zmenšuje, ubývá věřících lidí. Starší generace věřících postupně odchází na věčnost a střední a mladá generace, která je aktivní, je v malém počtu. Je však ještě dost evangelíků, kteří jsou pokřtěni, formálně k církvi patří, ale duchovně jsou naprosto lhostejní, tedy spící.

2. Jak se nyní projevuje duchovně spící církev? – Pracuje ze setrvačnosti. Udrží se církevní provoz. Dodrží se tradice, vykonávají obřady. I mezi těmi, kteří přicházejí do chrámů často platí Ježíšova slova: *Ústy mne ctí, ale jejich srdce je daleko od mne*. Písmo je zanedbáno, rodiny se spolu nemodlí, nečtou si spolu Boží slovo. Kazatelé stále zvěstují, nic se však neděje, protože kazatelé nedávají posluchačům výzvu k rozhodnutí.

3. Boží program záchrany hříšníků však stále trvá, ještě je doba milosti:

– *Kristův příkaz stále platí: Čiňte mi učedníky ze všech národů!*

– *Ti, kdo jsou Kristovi, musejí začít modlitebním zápasem!*

– *Je třeba využít všechny příležitosti ke zvěstování Ježíše Spasitele i Soudce!*

– *Ve shromážděních by měly zaznívat jasné výzvy k rozhodnutí.*

JAK TEDY PROBOUZET CÍRKEV K DUCHOVNÍMU ŽIVOTU?

Příklady jak probouzet církev nacházíme v Písmu svatém a to jak ve SZ, tak i v NZ. Probuzení ve SZ bylo vždy spo-

jeno s postavami vůdců, kteří měli odvalu vyzvat lid k rozhodnutí k životu se živým Bohem! Připomeňme si několik příkladů.

*Jákob vyzval k rozhodnutí svoji rodinu. Na Boží rozkaz měl vstoupit do Bét-elu, udělat tam oltář živému Bohu a usadit se tam. Jákob ihned pochopil, že na toto místo, kde se mu Pán Bůh zjevil, nemůže jeho rodina přijít s modlami. Před svatým Bohem nemají místo žádné modly a žádná polovicatost lidských srdcí. Jákob věděl, že členové jeho rodiny nejsou plně oddáni živému Bohu. Dal proto své rodině jasnou výzvu: *Zbavte se cizích bohů, které máze mezi sebou. Očistěte se, převlekněte si šat, budeme putovat do Bét-elu*. Výzva měla velikou duchovní sílu: *Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bůžky, které u sebe měli i všechny náušnice a Jákob je zopal*. Potom táhli dál... I ukázal se Bůh znovu Jákobovi. Pro Jákobovu rodinu to byla velmi důležitá chvíle v duchovním životě.*

Jozue učinil výzvu v Šekemu. Jozue stál na konci svého života. Izrael bydlél v zaslíbené zemi. Jozue však viděl dvě skutečnosti, které ho rmoutily: První: izraelský lid měl modly – cizí božstva, druhá: srdce Izraelců se vzdalovalo od Hospodina. 24. kapitola je svědectvím, jak se Jozue rozhodl k důležitému kroku. Svolal do Šekemu izraelské starší, soudce a správce a všichni se postavili před Bohem. Dal jim dvě výzvy:

– *Odstraňte cizí božstva, která jsou mezi vámi!*

– *Přikloňte se srdcem k Hospodinu!*

Jestliže se vám zdá, že sloužit Hospodinu je zlé, vyvolte si dnes komu chcete sloužit. Jozue šel příkladem: Já a můj dům sloužit budeme Hospodinu.

Jaká byla reakce? Lid odpověděl: Budeme sloužit Hospodinu. On je našim Bohem!

Jozue je však varoval před povrchní, nepromyšlenou odpovědí: Nebudete moci sloužit Hospodinu, on je Bůh svatý, žárlivý. Nepromine vám službu cizím bohům, skončuje s vámi! Odstraňte cizí božstva!

Lid: Budeme sloužit Hospodinu, budeme poslouchat!

Jozue vzal vážně toto rozhodnutí: I uzavřel Jozue v Šekemu smlouvu s lidem... vzal *veliký kámen*, který bude svědkem smlouvy.

JAKÝ BYL VÝSLEDEK TOHOTO ROZHODNUTÍ?

Velmi pozitivní! Soud 2,7 : *Lid sloužil Hospodinu po všechny dny Jozuovy a po celou dobu života starších, kteří Jozua přežili.* .... Výsledek Jozuovy výzvy byl velmi požehnaný.

Další pokolení znovu inklinovalo k modlám a potřebovalo novou výzvu k rozhodnutí!

– Eliáš udělal výzvu na hoře Karmel. Kolem roku 860 před Kr. byl lid izraelský pod silným tlakem bezbožného státního aparátu královny Jezabel, která tak násilím nutila Izraelce ke službě pohanickým modlám. Tu přistoupil Eliáš ke všemu lidu a řekl: *Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho. Jestliže Baal, jděte za ním.* Eliáš vyzval lid k radikálnímu rozhodnutí. Když pak vyslyšel Hospodin modlitbu Eliášovu a spadl oheň a spálil zápalnou oběť, dříví, i kameny, lid viděl Boží moc. *Když to všechen lid spatřil, padli na tvář a volali: Jen Hospodin je Bůh, jen Hospodin je Bůh!*

Tato Eliášova výzva měla pro duchovní život lidu izraelského veliký význam!

– Chizkijáš -Ezechiáš král judský. Přišel na scénu v životě národa 150 let po Eliášovi. Stal se králem když mu bylo 25 let. Byl to muž, který *činil to, co je správné v Hospodinových očích.* Doufal v Hospodina Boha Izraele. Přímkel se k Hospodinu a neodstoupil od něho.

Chizkijáš jako král cítil zodpovědnost za duchovní stav svého národa. Viděl, že izraelský lid se klání modlám. Proto se rozhodl pro likvidování model. Využil svoji královskou autoritu a s mnohými muži věrnými živému Bohu udělal v zemi duchovní pořádek. *Odstranil posvátná návrší, rozbil posvátné sloupy, skácel posvátný kůl, na kusy roztloukl bronzového hada, kterého udělal Mojžíš a jemuž až do oněch*

dnů Izraelci pátili kadidlo. Lid byl nesporně ohromen královým rozhodnutím, které bylo zároveň výzvou pro národ, aby se obrátil od model k živému Bohu. Král šel příkladem věrnosti Bohu.

– Jósijáš – Joziáš král judský: Přišel na scénu národa 100 let po Chizkijášovi. Začal kralovat v osmi letech. Bral si za vzor krále Davida, a chtěl se ve všem líbit Bohu. Kolem roku 620, když měl 26 let byla nalezena kniha Zákona. Písař Šáfan ji před králem četl. Král byl zasažen zvěstí Božího zákona. Když viděl bezbožnost národa, roztrhl své roucho a plakal před Hospodinem.

Pak svolal všechny starší z Judy i z Jeruzaléma, kněze, proroky i veškerý lid. A předčítal jim slova Knihy smlouvy. Pak se král rozhodl, že jménem národa obnoví smlouvu s Hospodinem: *Poté se král postavil na své stanoviště a uzavřel před Hospodinem smlouvu, že budou následovat Hospodina a zachovávat jeho příkazy z celého srdce a z celé duše a plnit slova této smlouvy.* Jaký to mělo význam pro národ? – *Všechnen lid se za smlouvu postavil.* 2.Kr 22-23. Pak král přikázal učinit očistu od model v celé zemi. Osobně procházel celou zemi a dohlížel na likvidování model. *Vymýjtil vyvolávače duchů zemřelých, jasnovidce, domácí bůžky, hnusné modly a všelijaké ohyzdné bůžky.*

Jaký užitek to přineslo národu? Obrovský! Král šel celému národu příkladem. *Nebyl mu podoben žádný král před ním, který by se obrátil k Hospodinu celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou a činil vše podle zákona Mojžíšova.*

Církev potřebuje i dnes podobné vůdce, kteří mají odvahu vyzvat křesťany k rozhodnému následování Ježíše.

VÝZVY V NOVÉM ZÁKONĚ:

Jan Křtitel byl mocným Božím hlasem k národu: *Začal procházet celé okolí Jordánu a kázal: Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů.* Jeho výzva se setkala s velikým ohlasem. Přicházely k němu celé zástupy lidí, kteří vyznávali své hříchy a dávali se od něho křtít. L 3,3-7.

Pán Ježíš začal plnit své mesiášské poslání rovněž výzvou k pokání – Mt 14, 17. „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“

Celníka Matouše vyzval k rozhodnutí: *Pojď za mnou.*

Dvanáct učedníků vyzval k rozhodnutí, aby ho následovali. Potom určil Pán ještě sedmdesát jiných a poslal je před sebou po dvou do každého města a místa, kam měl sám jít. L 10,1

Ježíšův požadavek k rozhodnutí je velmi nekompromisní: *Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoděn, kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mně hoděn... Kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.*

Ježíšova výzva k rozhodnutí pro Něj se zdá být někdy velmi tvrdá: *Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé. Ale ty jdi a všude zvěstuj království Boží... Kdo položí ruku svou na pluh a ohlíží se zpět, není způsobilý pro království Boží.* L 9,60-62.

Duchovní probuzení, které nastalo v den seslání Ducha svatého, má sloužit církvi nejen jako doklad o vzniku církve, ale zároveň jako program církevní práce.

Můžeme tedy konstatovat, že *duchovní probuzení nastává tam, kde jsou tyto tři nezbytné činnosti:*

– kde se věřící lidé intenzivně spolu modlí a prosí o mocné působení Ducha svatého,

– kde se jasně zvěstuje Ježíš Kristus ukřižovaný, vzkříšený a vyloučený,

– kde je dána jasná výzva k rozhodnutí pro život s Ježíšem, pro jeho následování.

Boží lid nutně potřebuje takové vůdce, kteří mají jak Petr odvalu i zmocnění Duchem svatým zvěstovat srozumitelné poselství o Ježíši Kristu a pak dávat lidem jasnou výzvu k rozhodnutí.

NA BOŽÍ VÝZVU K POKÁNÍ MŮŽE BÝT DVOJÍ REAKCE ČLOVĚKA:

a – Pokoření se před Bohem a upřímné vyznání hříchů. Vidíme to u Davida, který řekl: *Zhřešil jsem proti Hospodínu. 2.S 12,13.* K tomuto vyznání pak připojil celý

žalm 51: *Smiluj se nade mnou Bože, pro milosrdenství svoje, pro své veliké slitování zahlad' moje nevěrnosti... doznávám se ke svým nevěrnostem, svůj hřích mám před sebou stále. Proti tobě samému jsem zhřešil, spáchal jsem, co je zlé ve tvých očích... Stvoř mi, Bože, čisté srdce, obnov v mém nitru pevného ducha. Jen mě neodrhuj od své tváře.*

Kladně reagovaly i veliké zástupy lidí v den seslání Ducha svatého: *Ti, kteří přijali jeho slovo, byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí.* Takových lidí, kteří se rozhodují dát do pořádku svůj život a hledají pomoc u Ježíše Krista, je stále dost.

b – Jsou však také lidé, kteří na výzvu k pokání reagují zatvrzením. – Příkladem je také dost. Báruk předčítal prorocky Jeremijáše králi Jojakimovi. Byla to výzva k pokání: Ten odpověděl zatvrzením srdce a velikou troufalostí: *Svítek s prorockým poselstvím kousek po kousku odřezával a házel do ohně.* Jer. 36,23 Jiný případ: Velekněží, starší lidu a farizeové, kterým Pán Ježíš zvěstoval podobenství o zlých vinařích a vyzval je tak k pokání, odpověděli tím, že se ho chtěli zmocnit a pak ho zlikvidovat. Zatvrdili se a rozhodli, že ho odstraní. Mt 21, 46. Podobně zkušenosti měl i apoštol Pavel s některými Židy i pohany. Když v Areopagu v Athénách připomenul, že *Bůh bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil a kterého vzkřísil z mrtvých,* začali se mu smát a odešli. I my se setkáváme s lidmi, kteří se na výzvu k pokání zatvrzují. Kež jim Pán obměkčí srdce a pohne k pokání.

V ČEM JE NÁŠ SOUČASNÝ PROBLÉM VE SBORECH:

Většina kazatelů nedává žádnou výzvu k rozhodnutí. Svědomitě si kázání připravují, *zvěstují dobře, a často s nadšením, někdy mají posluchači pod kazatelnou i slzy v očích, ale nic se ve sborech neděje, nic se nemění. Proč?* Protože po zvěsti evangelia není žádná výzva k jasnému rozhodnutí.

Posluchači pak mají přesvědčení, že *evangelium je jenom informací* pro obohacení rozumových vědomostí. Když už mají informaci dost, tak přestávají přicházet a o další informace už nemají zájem.

Př. V Čechách v jednom sboru přicházelo za kazatelem 5 studentek. Byly hladové po Božím slovu. Kazatel jim velmi poctivě vše vysvětloval. Po pár měsících přestávaly jedna po druhé přicházet. Kazatel byl z toho velmi smutný. Položil jsem mu otázku: Dal jsi jim někdy výzvu k rozhodnutí pro život s Kristem? Ne, nikdy. Tak se nediv, že přestaly chodit. Už měly informaci dost. Kristus dával svým posluchačům vždy jasnou zvěst, jasné poselství Božího slova a pak výzvu k rozhodnutí.

Jak tedy probouzet církev, sbory, rodiny v současné době?

Nově promyslet, jak *zmobilizovat věřící v církvi k modlitebnímu zápasu* o mocné působení Ducha svatého. Bez *intenzivních společných modliteb* se v žádné církvi nic nepohne k duchovnímu oživení.

Povzbuzovat kazatele, aby *zvěstovali s odvahou Ježíše Krista ukřižovaného, vzkříšeného a vyvýšeného*, který bude soudcem každého člověka,

Požadovat od kazatelů, aby následovali Ježíše i velké Boží vůdce a dávali *posluchačům jasnou výzvu k rozhodnutí pro Ježíše, pro život s ním, pro jeho následování*.

Bez kazatelů, kteří mají odvahu proroků a apoštolů a dávají posluchačům jasné výzvy k rozhodnutí, se v církvích nic nemění. Kéž by si Pán v našich církvích takové kazatele připravil, zmocnil svým Duchem a obdařil potřebnými dary.

CÍLEVĚDOMÁ CÍRKEV

V češtině byla nyní vydána skvělá kniha *Cílevědomá církev* – jak budovat zdravý sbor podle Božího záměru. Je svědectvím o probuzení v současné době. Napsal ji americký *pastor Rick Warren*. V listopadu roku 1973 prožil zvláštní povolání do kazatelské služby. V roce 1974 pracoval jako misionář mezi studenty v Japonsku v městě Nagasaki. V roce 1979 dokončil

studia na teologickém semináři v Texasu. Pán Bůh ho vedl k tomu, aby založil nový sbor v Kalifornii. Od roku 1980 začal pracovat na vytvoření nového sboru – tedy „na zelené louce.“ Nejprve získal lidi pro domácí biblické hodiny. Přicházelo 15 lidí. Pak se s těmito 15 lidmi modlili a rozhodli, že udělají bohoslužby v sále gymnázia. Začali intenzivně zvat lidi. Dne 6.4.1980 byly první veřejné bohoslužby, na jejich pozvání přišlo 200 lidí. Pak pracovali dál. Dělalí shromáždění na různých místech. 15 let neměl tento sbor žádnou svoji budovu. Scházeli se v pronajatých budovách, postupně vystřídali 79 budov. Za 15 let práce, bez vlastní budovy, tedy do roku 1995 se zbor rozrostl na 10 000 registrovaných členů.

Všem kazatelům a presbyterům ji vřele doporučuji. Škoda, že se o tajemství růstu sboru vůbec nic nevyučuje na teologických fakultách. Proto nám většina sborů postupně vymírá.

Tato kniha je skvělým Božím darem pro dnešní pastory a presbytery. Co je na autorovi pozoruhodné, že je pokorným mužem a píše otevřeně i o mnohých chybách které udělal.

Rick Warren v knize *Cílevědomá církev* na str. 102 píše, že křesťan by měl v životě učinit *4 veliká zásadní rozhodnutí*:

1. rozhodnutí *pro osobní život s Ježíšem* Kristem a pro členství ve sboru,
2. rozhodnutí *pro duchovní růst*, že chce dozrávat, že nechce zůstat duchovním nemluvnětem, zakrnělým křesťanem,
3. rozhodnutí *pro aktivní službu ve sboru*, v takové oblasti, k jaké má obdarování,
4. rozhodnutí *pro misi* – *pro aktivní podíl na nesení evangelia jiným lidem a národům*.

Ve sboru pastora Ricka Warrena lidé svá rozhodnutí podepisovali jako *písemnou smlouvu*. Velmi se jim to osvědčilo.

Kdyby duchovní vedení našich sborů mělo podobnou koncepci, vypadaly by naše sbory dnes úplně jinak. Všechny tyto prvky se v NZ sborech nacházejí. Jejich konkrétní aplikace v našich sborech by určitě posunula duchovní život kupředu.

POLITIKA

VEC CELOSPOLOČENSKÁ, VEC CIRKEVNÁ, VEC VEREJNÁ

*O volení biskupov, politikov, dozorcov
a iných štátnych a cirkevných predstaviteľov*

„Teológia a politika majú k sebe bližšie, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Ak ľudia veria, že Boh je diktátor, vytvoria zrejme iný politický systém ako ich susedia, ktorí majú predstavu Boha – demokrata.

Ak veríte, že človek je vo svojej podstate dobrý, budete hľadať najlepšieho občana, aby ste mu zverili vládu nad všetkými. Ak veríte, že každý človek je vo svojej podstate hriešny, vytvoríte zrejme systém rozdelenia moci, aby nikto nemohol ovládať ostatných.“

(Daniel Raus, Domino fórum 29/1999)

Citované slová Daniela Rausa mi svojho času dovolili porozumieť vplyvu evanjelickej teológie na formovanie spoločensko-politického usporiadania euroamerickej kultúry tak, ako sa ona vykryštalizovala do dnešných čias. Občianska spoločnosť ako **spoločná správa vecí verejných** – taktó charakterizujeme politické zriadenie, ktoré sa po desaťročiach totalitného vládnutia jednej strany snažíme v stredoeurópskom regióne pri všetkých úskaliach a peripetiách uskutočňovať. Istotne to nie je jednoduché. Snažíme sa zrazu niesť tú zodpovednosť za našu spoločnosť, ktorú sme doposiaľ nemali a ani nemohli mať. A o to ťažšie je dnes osvojenie si takejto zodpovednosti.

Raus sa v hore citovaných slovách prihlásil k Lutherovej teológii kríža a z nej vyplývajúceho chápania *kvality* ľudskej prirodzenosti. Človek nie je vo svojej podstate dobrý a našou úlohou teda nie je len vylepšiť isté anomálie jeho správania, tak ako to chápala scholastika. Preto spájal Luther pochopenie Kristovho spásneho dieľa plne s myšlienkou Božieho ospravedlnenia a udelenia hriešnikovi *cudzej spravodlivosti*. Ospravedlnenie nemôže človek dosiahnuť nijak inak než cez vieru v Ježiša Krista. Takýmto pochopením viery a ospravedlnenia zo spásneho Kristovho skutku v smrti na kríži odmietol Luther všetko aktívne pochopenie získania spravodlivosti cez skutky a zásluhy alebo akýkoľvek iný druh ľudskej kvality. Scholastika pridávala ku Kristovmu spásnemu dieľu vždy *možnosť* ľudskeho spolupôsobenia pri vykúpení. Túto možnosť Luther zavrhol¹.

Človek nie je vo svojej podstate dobrý, preto potrebuje každá spoločnosť **rozdeľenie moci ako prostriedok kontroly** (ospravedlneného hriešnika nevynímajúc). Nám Bohom darovaná spravodlivosť má vždy v absolútnom zmysle iba forenzný, nie efektívny charakter. Potrebujeme, aby medzi nami existovali dobré mechanizmy kontroly. My všetci ich potrebujeme. Potrebujeme byť strážení a strážiť sa navzájom, pretože život znovuzrodeného človeka ešte nie je životom bezhriešnym. Túto úlohu má nielen nadriadený vo vzťahu k podriadenému, ale i naopak. Uvedomenie si tej-

¹ porovnaj Mižiková, M. Teológia kríža u Martina Luthera (diplomová práca). Nadácia Jána Ámoša Komenského, 1999.

to skutočnosti je prejavom osobnostnej zrelosti. Navyše človek zastávajúci *verejný úrad*² má sám chcieť, aby mu okolnosti neumožnili zísť na scestie, v ktorom by sa mohol spreneveriť svojmu poslaniu, vyplývajúcemu z jeho úlohy a postavenia, a preto presadzovať zákony kontroly svojho vlastného úradu.

Moc verzus služba – zápas medzi týmito dvoma spôsobmi spravovania verejných záležitostí sa tiahne naprieč dejinami. Prečo by to malo byť ináč v dnešnej dobe? Dobrú analýzu stavu súčasnej politickej situácie Slovenska ponúkol toho času Peter Zajac, keď povedal: „Dnes dominuje politika záujmov, instrumentálna politika, v ktorej ide o moc a nie službu verejnosti. ...politika ako hra mocenských záujmov mi bola cudzia, a preto som z nej odišiel.“ (Domino fórum, 37/2003) Sám Kristus nám navrhuje chápať verejný úrad ako službu, keď hovorí: „...kto z vás je najväčší, nech vám je služobníkom.“ (Mt 23, 11) Rozpoznal totiž nebezpečenstvo takejto mocenskej túžby. Luther nevybočuje z tohto myšlienkového radu. Autoritatívne postavenie duchovných hodnotí takisto negatívne. Hovorí: „Biskup je prvý medzi rovnými.“ Ak teda dobre rozumiem, ak majú biskupi nejakú autoritatívnu úlohu, tak je to len z pozície strážcov čistoty evanjelia. Ich moc je predsa *mocou evanjelia*.

Cirkev – to je spoločnosť v malom, a preto nevidím dôvod, prečo by sa v nej nemali odohrávať obdobné zápasy, ktoré sa odohrávajú v našej spoločnosti. Otázkou zostáva, či ostaneme vo vzťahu k nim lahostajní, alebo sa rozhodneme vziať na seba onú zodpovednosť, ktorú v občianskej spoločnosti každý jedinec nesie.

Ste znepokojení dianím v cirkvi? Často i ja. No len sčasti, pretože vnímam udalosti odohrávajúce sa v našej cirkvi ako čas kryštalizácie. Čas prechodu od starého k novému. Od formy vládnutia ako nadvlády k forme, v ktorej je predstaviteľ služobníkom. Duch minulej doby ovplyvnil myslenie a konanie celej našej spoločnosti, cirkev neobchádzajúc, preto je takáto katarzia potrebná a očakávaná.

Svoj článok by som ukončil slovami bývalého docenta EBF UK Paula R. Hinlickeho: „Keďže cirkev žije vierou v odpustenie hriechov, vie, že ako historický fenomén bude kresťanstvo vždy nejednoznačné. Jedno staré známe ironické pozorovanie znie takto: Kristus nám sľúbil kráľovstvo Božie a dostali sme cirkev. Táto ironická poznámka poukazuje na márnomyseľnosť cirkvi, ktorá si namýšľa, že nie je iba znakom, či svätosťou ukazujúcou na kráľovstvo Božie, ale že je stelesnením samotného kráľovstva Božieho. Správne je, keď cirkev zvestuje Krista ako zaslúbenie Božieho kráľovstva. Jedinou nedvojznačnou vecou v cirkvi je ten Kristus, ktorého cirkev zvestuje, keď Ho zvestuje ako dobrý dôvod dôvery v Božie prichádzajúce kráľovstvo a v dôsledku toho aj dobrý dôvod na vernú, nádejnú a láskuplnú službu v Jeho mene.“ (Cirkevné listy 3/2003)

Ako je to teda s tou Kristovou cirkvou (ECAV nevynímajúc)? Spravodlivá a hriechna súčasne? Áno! A práve preto je potrebné, aby v nej existovali dobré mechanizmy kontroly.

Správa našej cirkvi musí stáť na pilieroch evanjelickej teológie. Aj takýmto spôsobom sa priznávame k našej identite, ktorú formálne deklarujeme.

Apropo, chystáte sa k voľbám? A naši ste už toho najlepšieho biskupa, dozorca, či premiéra?

František Korečko

² V cirkevnom prostredí je ním rovnako tak biskup, ako i kaplán, generálny dozorca, ako i zborový presbyter.

Martinský evanjelický spevácky zbor na IV. stretnutí slovenských speváckych zborov v Budapešti (6.-7. mája 2006)

Na pozvanie budapeštianskeho speváckeho zboru Ozvena sa zúčastnil martinský evanjelický spevácky zbor IV. stretnutia slovenských speváckych zborov v Budapešti (6. a 7. mája 2006).

Náš takmer dvojdňový pobyt v Budapešti sa začal stretnutím so sprievodkyňou Ruženou Néveryovou, ktorá nás sprevádzala celé sobotňajšie popoludnie po Budapešti. Poukazovala nám pamätné miesta a budovy. Potom sme autobusom prešli malý a veľký budapeštiansky okruh. Medzi nami bola aj Dr. Eva Pančuhová zo Slovenského národného múzea v Martine, ktorá pripravila úspešnú výstavu *Na múračkách v uhorskej metropole*. Aj preto nás mohla počas cesty zasvätené o liptovských murároch informovať.

So sprievodkyňou sme prešli na Rybársku baštu, ktorá je vybudovaná ako vyhladkové miesto. Z Rybárskej bašty je krásny pohľad na budovu parlamentu a iné významné budovy v metropole, mosty cez Dunaj a pod. Išli sme okolo Matyášovho chrámu, kde sa oženil Matej Korvín s Katarínou z Poděbrad. Potom sme pokračovali ku Kráľovskému palácu, kde je umiestnená Národná galéria, Štátna knižnica a Budapeštianske historické múzeum so zbierkami dokumentujúcimi starú históriu mesta. Na Gellértovom vrchu sa vypína pevnosť a pamätník oslobodenia. Z návršia je krásny panoramatický pohľad na mesto a pohľad na protiahly Kráľovský palác, nábřežie Dunaja a jeho mosty s významnými budovami. Mali sme veľký zážitok aj zo zrazu stoviek motorkárov v perfektnom vybavení na prístupovej ceste. Po celodenných zážitkoch z cesty sme boli ubytovaní v stredoškolskom internáte pod menom Kos Károly.

V programe nedeľného predpoludnia bola hlasová príprava na koncert. Ten sme začínali na slovenskej rímsko-katolíckej omši, kde sme spievali počas prijímania skladbu W. A. Mozarta: *Sám Pán vraví*.

Nedeľňajšie popoludnie bolo pre nás veľmi slávnostné. Strávili sme ho v evanjelickej chráme na Deákovom námestí, kde tridsať rokov pôsobil Ján Kollár. Práve v ňom sa konala prehliadka speváckych zborov. Zúčastnili sa na nej predstavitelia slovenského života v Budapešti. Organizátorkou celého podujatia bola predsedníčka Slovenskej samosprávy v Budapešti Zuzana Hollósyová. Na stretnutí sa zúčastnil aj riaditeľ Slovenského inštitútu Milan Resutik, delegáciu Celoštátnej slovenskej samosprávy zastupovala podpredsedníčka Etelka Rybová. Na úvod sme si vypočuli kázeň poslucháča evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave Vladimíra Kmeca, ktorého mottom boli slová *Boh je prítomný v našom živote, ako aj tam, kde sa ľudia schádzajú. Je súčasťou našich zhromaždení a cez spev prijímame určité dary života*.

Na prehliadke sa zúčastnili Evanjelický spevácky zbor z Békésskej Čaby, Spevácky zbor Cabianska ružička z Békésskej Čaby a pozývajúci Budapeštiansky spevácky zbor Ozvena. Zo Slovenska sa prehliadky zúčastnili dva spevácke zbory a to spevácky zbor Adoremus z Vrábľov a Martinský evanjelický spevácky zbor.

Veľmi náročný bol program speváckych zborov. Mohli sme si vypočuť *veľkonočné piesne ľudového pôvodu*, *Missu in d* od W. A. Mozarta, ako aj jeho skladbu *Ave verum corpus*, potom *latinské a slovenské piesne* a iné *cirkevné a svetské skladby*.

V programe nášho speváckeho zboru okrem súčasných duchovných piesní zazneli

i piesne G. J. Voglera: *Hosana! Buď nám požehnaný*, Ch. W. V. Glucka: *Zdvihnite brány*, slovenský preklad *Nádherný Spasiteľ*, Donna Atkins: *Otče ťa chválím* a záverečná pieseň Fr. Schuberta: *Láskavý môj otče z neba*. Nášmu spevokolu po náročných úpravách a vyspelých speváckych telesách sa spievalo pomerne ťažko, ale predsa sme uspeli veľmi dobre. Dôležité bolo, že v našom podaní zaznelo slovenské slovo na slávu Hospodinovi. Po koncerte nás prišiel pozdraviť aj riaditeľ Slovenského inštitútu. Dirigentku Marienku Hroboňovú oslovili na krátky rozhovor pre slovenské rozhlasové vysielanie. Určite mala radosť aj z krásnej kytice zo živých kvetov, ktoré dostala na záver programu a upomienka zo skla v podobe kvetu bude dlho pripomínať krásny nedeľný deň všetkým účastníkom z Martina.

Po koncerte v evanjelickom chráme sa stretli predstavitelia jednotlivých zborov v sídle Slovenskej samosprávy. Od každého prítomného zneli slová vďaky za úspešné podujatie a vzájomne si vymenili malé darčeky. Neprekvapil nás ani záujem o noty nami interpretovaných piesní. Martinský evanjelický spevácky zbor pripravil na podujatie aj niekoľko nahrávok duchovných piesní zo Spevníka, ktoré často a radi spievame pri bohoslužbách. Odovzdal ich brat farár Ján Hroboň v mene celého spevokolu pani Zuzane Hollósyovej.

Sme nesmierne vďační za účasť na IV. stretnutí speváckych zborov v Budapešti. Bolo to pre nás všestranné obohatenie a vyjadrujeme vďačnosť všetkým zúčastneným za neúnavnú prípravu na podujatie. Naša vďaka patrí aj Úradu Slovákov v zahraničí v Bratislave, ktorý finančne prispel na organizáciu stretnutia.

PhDr. Viera Sedláková

*„Dúfaj v Hospodina celým svojím srdcom
a nespoliehaj sa na vlastnú rozumnosť.“*

Ctihodní bratia biskupi, bratia a sestry v Ježišovi Kristovi, nábožné kresťanské zhromaždenie!

Slová citovaného biblického textu ma sprevádzali už od chvíle, keď som bola inštalovaná za zborovú diakonku CZ ECAV v Martine a aj neskôr ma naplňali pokojom i vo chvíli, keď som prijala menovací dekrét ako štatutárna zástupkyňa Strediska Evanjelickej diakonie (SED). Hlbokú pravdivosť biblického verša som tiež mohla naplno spoznať a prežívať pri všetkých ťažkých skúškach a zápasoch, predchádzajúcich túto chvíľu.

Dnes, keď tu stojím v bázni a pokore pred Hospodinom a pred vami, predovšetkým Pánu Bohu som vďačná za to, že po niekoľkoročnom úsilí nastal čas odovzdať Ním požehnané dielo na Jeho česť a chválu a mnohým z nás na praktické užívanie.

Dovoľte mi vrátiť sa na samotný začiatok až ku dňu, kedy Biblická škola odkúpila od MFN budovu bývalého internátu za podmienky zachovania ambulancií lekárov a poskytovania sociálnych služieb pre dôchodcov. Budovu za týmto účelom BŠ v roku 2004 prenajala Evanjelickej diakonii v Bratislave na obdobie 50 rokov s tým, že prízemie naďalej ostáva jej majetkom a na zvyšných poschodiach Evanjelická diakonia zriadi domov dôchodcov.

Rekonštrukčné práce v priestoroch

strediska prebiehali postupne od roku 2005 pod vedením brata Milana Bochničku. Počas nich sa na prízemí, 1. a 2. nadzemnom podlaží vybudovali samostatné plynové kotolne s novými rozvodmi a radiátormi, pôvodné okná sa vymenili za plastové a budova bola napojená bezpečnostným zariadením na pult obecnej polície. Nasledovala výmena podlahovej krytiny, príslušenstva WC, vodovodných batérií a úplné vymaľovanie priestorov oboch podlaží .

Vlani na jeseň sa začali postupne zariaďovať jednotlivé obytné bunky. Jedným z najväčších problémov bolo získanie polohovacích postelí, ktoré sú už dnes vďaka Evanjelickej diakonii v Bratislave v každej bunke.

V súčasnosti sú na 1. podlaží štyri dvojizbové a štyri jednoizbové bunky, kde môže byť umiestnených celkom 12 klientov. Každá bunka má polohovaciu posteľ, nočný stolík, šatníkovú skriňu, stôl a stoličku. Sociálne zariadenie (WC a sprcha) je spoločné vždy pre 3 klientov. Okrem obytných buniek sa na tomto podlaží nachádzajú spoločenská miestnosť, výdajňa stravy, jedálne pre klientov a personál, vyšetrovňa, šatňa pre personál, izba sestier , izolačka, miestnosť pre upratovačky, priestory na sklad použitej a čistej bielizne a kancelária vedúcej. Každá izba je napojená telefónom na

Dom Dobrého Pastiera

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE

1. etapy výstavby

Diakonického centra Sučany

(11. júl 2006)

15:00 hod – Služby Božie

(ev. kostol Sučany)

16:30 hod – Posviacka Domova dôchodcov

(Diakonické centrum Sučany)

centrálu v sesterskej izbe. Pripravujeme tiež rozvody pre umiestnenie televíznych prijímačov na izbách. Toto poschodie je pripravené na odovzdanie a Regionálny úrad verejného zdravotníctva vydal súhlas na spustenie prevádzky domova dôchodcov. 2 nadzemné podlažie bude mať kapacitu 24 klientov, ktorí budú umiestnení v 8 obytných bunkách. Zatiaľ nie je úplne vybavené nábytkom, ale veríme, že sa ho podarí sprevádzkovať do polovice roka 2007.

Našou víziou do budúcnosti je pripojiť v čo najkratšom čase k domovu

dôchodcov aj domov sociálnych služieb a Biblická škola pripravuje projekt pre využitie voľných podlaží na poskytovanie hospicovej starostlivosti. Ďalšími možnými alternatívami využitia budovy je zriadenie skladu kompenzačných pomôcok pre stredné Slovensko s tým, že súčasne by mohli byť odborným personálom poskytované aj rehabilitačné služby nielen pre klientov domova dôchodcov, ale aj pre občanov Sučian a okolia.

Chcem z tohto miesta poďakovať všetkým, ktorí počas uplynulých rokov podporovali myšlienku tohto strediska, pomáhali prekonávať prekážky a boli ochotní pripojiť svoj um, ruky i modlitby pre dobrú vec. Ďakujem zúčastneným zástupcom štátnej správy za ich ústretovosť a pochopenie.

Pre klientov nášho strediska chceme vytvoriť optimálne podmienky pre rozvoj a realizáciu ich záujmov. Želáním všetkých zamestnancov je, aby klienti mohli prežívať aktívnu jeseň života v spoločenstve rovesníkov, a – na druhej strane – neboli v žiadnom prípade odtrhnutí od kontaktu s okolím a inými generačnými kategóriami.

Keďže sme zariadenie cirkvi, chceme lásku, ktorú sme zdarma prijali, ponúkať tým, ktorí ju v najťažšom úseku života budú najviac potrebovať. Kvalitu nášmu životu dáva to, že ho venujeme pre dobro iných. K tomu nech nám pomáha milostivý Boh.

*Prihovor Lenky Taškárovej
štatutárnej zástupkyne Strediska
Evanjelickej diakonie v Sučanoch
na slávnostných službách Božích
dňa 11.6.2006*

*pri príležitosti slávnostného otvorenia
1. etapy výstavby tohto strediska*

JÚLIUS VANOVİČ

LISTY ZO DVORA

(Úryvok)

Ale že niekto môže vyvolať nový život, prebudenie, aj z pustoty a mŕtvoty, ako čarovným prútom odkliať v zemi zahatý prameň, priamo, neobrazne rečeno: umŕtvený kresťanský zbor prebudí k životu, zobudí v ňom ducha, ktorý desaťročia zaháľal, ustrašene po kútoch driemal a spal, skrátka: vzkriesiť život púhym *slovom a jeho invenciou*. Bez sľubov a výhod, bez donucovania: že je to možné ešte dnes - a bez politikárčenia! - na to poskytne dôkaz desaťročné pôsobenie evanjelického farára Jána Bohdana Hroboňa v Martine.

V znamení mena *Bohdan* a priezviska *Hroboň*; v znamení veľkého básnického slovtvorcu, jeho prapraprastrýka, sielnického Sama Bohdana Hroboňa.

Starší na salaši, mladší v skazenom meste bez starých prívlastkov, prvý v poézii, druhý na kazateľni; prvý ako vyhlásený čudák - „sedí Hroboň v Sielnici, v prasľavian kabanici“, posmieval sa mu aj Vajanský - jeho praprasynovec ako vzor človeka, kňaza a kresťana; prvý neženatý, druhý so šiestimi deťmi, z ktorých traja tiež vstúpili do rehole Slova: dvestoročná sága rodu Hroboň teda mladne, pokračuje.

Pri jeho zjave a mene som cítil, že aj to konvenčné a staré, prastaré, už obohraté a už-už skamenelé - farár a fara, môže dostať nový a súčasný zmysel: nezastupiteľným a tvorivým osobnostným pôsobením. Hej, pri jeho mene a zjave pociťovali ľudia, niektorí nejasne, iní veľmi jasne: čo je to, čo zmôže tvorivá osobnosť. Lebo hroboňovská charizma, onen biblický „ohnivý jazyk“, to božské slovtvorstvo po sielnickom prapraprastrýkovi zostúpilo aj na neho, ľudia akoby ho tušili i nad jeho hlavou.

Reformoval, kriesil, oživotvoril. Výsledky o. i. volajú sa: biblická škola s americkými učiteľmi, akoby staré evanjelické gymnázium a cirkevná škola: len ten Meličko, ten Kramár a tá Šoltésová chýbajú!

Zázraky, a to očividné. Ajhľa, Slovo tělem učiněno jest. Keď je idea, zahlásil starý Hurban, peniaze sa musia nájsť! Vyhrala idea, zvíťazil idealizmus. Postsocialistický Martin aspoň na kúsku memorandového územia znovu dostal prívlastok Turčiansky a Svätý.

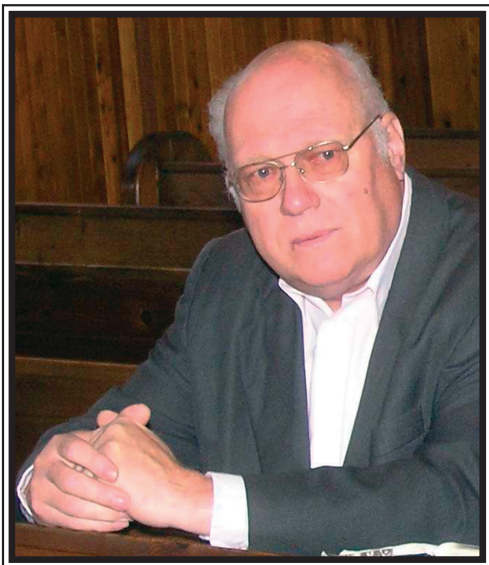
Niektoré jeho kázne poslucháči nezabudnú. V kázni *Na pamäť Martinovi Rázusovi* okrem iného povedal: *Veľmi ma oslovila pred dvadsiatimi rokmi vízia maľiara: pred sochou pána Babylonskej ríše - pred Nabuchodonozorom klačí s tvárou na zemi celý národ. Je ich neprehľadné množstvo vo vyrovnaných, poslušných radoch. Ani jednému nevidno do tváre, lebo ich stratili. Vidno im, prepácte, len dobre živené zadky. Vpredu stoja tri výnimky, ako ich poznáme z Biblickej knihy proroka Daniela. Traja mládenci odsúdení za zlatej soche do ohnivej pece. Stoja vzpriamene, chrbtom k soche, vychudnutí, držia sa za ruky, majú to ťažké. Sú jediní, ktorí majú svoje tváre. Nezapredali ich. Sú vyčerpaní, utrápení, ale odhodlaní. Dá sa z nich vyčítať úžasný charakter, sebažertva, vernosť veci najväčšieho významu! Zahľadme sa v duchu do týchto tvári, požiadajme o to najmä tých zodpovedných za veci tohto štátu, ale aj všetkých ostatných, aby sa nikdy nevyplnil ten zlý sen, že pred zlatým telatom bude klačať celý náš národ a výnimky budú na posmech. Áno, nikto tých s takou tvárou v demokratickom režime nepošle do ohnivej pece. Splní svoju úlohu to, keď ich bude väčšina považovať za šibnutých. (Tvorba 4/2003)*

Do tej istej Tvorby (1/2005) - s potuteľne ironickým perexom - mi poslal článok, nad ktorým radostne zvýskli istí mladí teológovia, a možno trochu zakabonili sa starí. S radostným zvýsknutím povedzme si však všetci:

Ajhľa, kňaz!

Religionista Mircea Eliade hovorí, že obdobie krízy svätého a nástupu sekulárneho je veľmi zaujímavé najmä pre akési reformačné novotvary, ktoré z oných kríz vznikajú. O strácaní sa svätého nemožno hovoriť, lebo ono nie je výplodom nejakej epochy dejín ľudstva, aby s ňou dožilo. Je zakódované v štruktúrach vedomia vôbec. Teda menia sa len tie štruktúry, obvyčajne bolestne, teda krízovo. Sväté je v premiére sekulárneho (svetského) nie stratené, ale skryté, utajené, zamaskované.

Najmä tým, že s oným profánnym splýva a úlohou je odvážne ho odhaliť. Používa sekulárne výrazy, formy, ale „žasnutie“, potreba toho, čo ma presahuje, je rovnako silná, ba možno ešte silnejšia ako v tradičných formách svätého. Tak asi som pochopil Eliadeho.

Mám trochu drastickú skúsenosť s tým skrytým, zamaskovaným „svätým“ doslova z dnešnej ulice. V Martine po Memorandovom námestí pred naším kostolom sa zvedavo

pohyboval a obzeral mladý človek. Na prvý pohľad bolo jasné, že patril k tým, ktorí pri povrchnom pozorovaní pôsobia dojmom, že sa môžu na všetko a na všetkých vykašľať, lebo sa im zdá, že podobne všetci kašľú na nich. Bol som na dvore, on sa priblížil ku bránke a tváril sa, že hľadá nejaký kontakt, že sa chce porozprávať. Začal som mu teda vysvetľovať, kde sa nachádza a čo v našom cirkevnom zbore v tých priestoroch, ktoré okolo seba vidí, robíme. Mój nečakaný hosť sa oprel o bráničku a sústredene počíval. Ústa otvorené, oči tiež. Po mojom vysvetlení sa zmohol na slovo obdivu a úžasu. Jeho komentár s pokrútením hlavy a presvedčivým prízvukom, že to, čo počul, sa ho hlboko dotklo, znel: „Kurva!“ Prijal som to ako náboženský prejav surovo sekulárnou formou. Sakrálna forma by povedzme bola: „Hallelujah!“ Bolo by zaujímavé vyskúmať, v ktorom prejave by sa dala nájsť väčšia hĺbka posvätného úžasu. Poviete si: fakt, je to dobre zamaskované, ale aj dosť šikovne odhalené. Je otázka, či máme na to a vieme, ako tú „kurvu“ zdvihnúť a nájsť v nej ten moment „sacra“, teda demaskovať a odhaliť kus toho, po čom túži naše zablokované, uspaté podvedomie, ale predsa veľmi hľadajúce a akési pripravené a hladné po tom žasnutí nad „svätým“, hoci je to schopné pomenovať len pojmom ozaj nie z katechizmu, ale z ulice.“

MANŽELIA HREŠKOVCI

spomínajú na J. B. HROBOŇA, dobrého priateľa a brata v Ježišovi Kristovi

Prvkrát sme sa stretli v Modre, v budove bývalého sirotinca, kde od roku 1953 sídlila Evanjelická bohoslovecká fakulta. Prišiel na prijímacie pohovory v roku 1955, keď my sme boli v 2. ročníku. Meno Hroboň rezonovalo vo mne veľmi príjemne, pretože som mal tú česť počúvať kázeň otca J. V. Hroboňa v mojom rodisku pri evanjelizácii. Mal som vtedy asi 10 rokov. Potom som rád čítal jeho príspevky v cirkevnej tlači a sledoval správy o jeho pôsobení na východnom Slovensku a v Rimavskej Sobote. Na fakulte sme si od začiatku duchovne rozumeli a navzájom sa povzbudzovali v rokoch stupňujúcej sa totality režimu. Snažili sme sa misijne pôsobiť v domácom modranskom zbore, kde bol vtedy farárom Július Dérer, známy odporca dozoru štátu nad cirkvou. Tieto naše aktivity neboli po vôli ani cirkevnej, ani štátnej vrchnosti. Farár Dérer musel krátko nato odísť z Modry do „dôchodku“; býval v Bratislave. Dôvod odobratia súhlasu bol pravdepodobne aj v tom, že „kazil“ študentov teológie, ktorí chceli spolupracovať v cirkevnom zbore medzi deťmi a mládežou.

Po absolvovaní fakulty sme museli ísť na vojenčinu, a tak sme na niekoľko rokov prerušili priame kontakty. Opäť sme sa stretli, keď Bohdan prišiel za kaplána do Košíc v roku 1962 po našom odchode z Košíc do Mníška nad Hnilcom, kde som bol ustanovený za námestného farára. Tam nás navštívil ešte ako slobodný a prizeral sa, ako moja manželka prebaľovala dieťa a vymieňala špinavú plienku. Vtedy vyriekol pre nás pamätnú vetu: „Ak sa také niečo bude robiť v mojej rodine, odidem aspoň na rok do Sovietskeho zväzu!“ Neodišiel, aj keď sa v jeho rodine prebaľovanie dieťaťa zopakovalo šesťkrát. Neskoršie, keď bol farárom v Hanušovciach, boli u nás na niekoľko prázdninových dní Boďo a Ludo. Spomínali sme pred nimi túto otcovu vetu a vtedy Ludo – mohol mať 7-8 rokov, vyriekol rezolútne druhú pamätnú vetu: „Ani mi len nespomínajte Sovietsky zväz!“

Potom, keď už bol Bohdan samostatným farárom, udržiavali sme pravidelné kontakty písomné aj osobné. Vytvorila sa skupina asi 30 farárov a farárak ako dôverné spoločenstvo modlitieb a prípravy kázni, ktoré sme si posielali a stretávali sme sa občas vždy na inej fare, aj pod zámenkou narodenín či menín. Na týchto našich stretnutiach Bohdan mal vždy zdravé biblické slovo do našej situácie a nikdy mu nechýbal zdravý humor a irónia pomerov, v ktorých sme žili. Mali sme vždy radosť z duchovného pohybu v každom zbore, v ktorom pôsobil, zvlášť to bolo viditeľné na Lazoch pod Makytou a v Hanušovciach. Keď prešiel do Martina a pohltila ho naplno služba v tomto mestskom zbore, nemali sme užšiu spoluprácu. Aj potom nám vždy bolo potešením, keď sme sa osobne stretli na nejakých konferenciách a slávnostiach. Ja som sa viac venoval Modlitebnému spoločenstvu v cirkvi a on viac našej inteligencii, k čomu ho prostredie Martina nútilo, a myslím, že sa v tejto činnosti cítil dobre. Z tejto pozície aktívne zasahoval aj do vecí verejných v rôznych reláciách v rozhlase a televízii.

Spomíname s vďačnosťou oproti Bohu na naše stretnutie vo Vrbne pod Pradédom. Bolo to stretnutie niekoľkých farárskych rodín, teda aj s deťmi. Českokobratská cirkev evanjelická tam mala rekreačnú budovu, ktorú sme mohli slobodne užívať jeden týždeň. Na Slovensku sme nič podobné nemali a niečo také nebolo dosť bezpečné. Na dva veselé zážitky si naše deti spomínali: 1. Ako ich ujo Bohdan zabával na detskom programe pri hre na paviánov, totiž súťažili, kto vie najsilnejšie vrieskať. 2. Pravdepodobne v tom čase, keď sme boli vo Vrbne, nemali sme ešte auto a Bohdan sa viezol v aute Hvožďarovcov. Bol to Wartburg. Šli sme v kolóne 4 či 5 áut. Videli sme ako na jednom úseku ujo Bohdan otvoril okno vpredu, a vystrčil cezenú nohu a mával ňou, akoby ukazoval smer. Nebolo to preto, že sa mu noha nevmetila do auta, ale aby pobavil najmä deti v tých autách, ktoré išli za ním.

Je nám známe aj Bohdanovo sociálne cistenie a pomoc ľuďom v núdzi. My som to poznali aj v čase perzekúcie, keď som bol vo väznici, aj potom, keď sme sa presťahovali na južné Slovensko do rozpadávajúceho sa cirkevného zboru v Hontianskej Vrbici. Krátko po presťahovaní nás navštívil a doslova sa zhrzil, keď videl, ako tam začíname. Z cirkevného zboru v Hanušovciach sme na jeho návrh dostali v tom čase morálnu aj finančnú pomoc, nadviazali sme partnerstvo zborov. Skupina cirkevníkov z Hanušoviec prišla do Hontianskej Vrbice na návštevu a potom skupina z Hontianskej Vrbice bola na návšteve v Hanušovciach a bolo to pre nich veľmi povzbudivé, čo videli a počuli. My osobne s našou rodinou, pokiaľ sme boli v službe, navštevovali sme Hroboňovcov v Ratkovskom Bystrom, v Lazoch pod Makytou, v Hanušovciach, už menej v Martine, ale aj tam sme sa občas zastavili cestou do Žiliny, alebo do Sliezska. Mali sme dojem, a to nech je na chválu Milušky, manželky, že ochotne zostávala v úzadí a odtiaľ vhodne doplňovala Bohdanovu činnosť. Venovala sa naplno rodine, výchove detí. Vžívame sa teraz do jej situácie, keď jej chýba polovica vlastnej bytosti. Je na vás, deťoch, aby ste jej preukazovali vďačnosť a pozornosť. Veríme, že tak robíte a budete robiť až do konca života.

V roku 2004 bol Bohdan naším hosťom v Košiciach v zbore aj v našej rodine. Ako bývalý kaplán bol pozvaný poslúžiť zvesťou slova Božieho pri pamiatke posvätenia chrámu v mesiaci august. Vtedy sa mi zveril, že má zdravotné ťažkosti, že musí s tým niečo robiť. Tam niekde sa začínala zhubná nemoc.

V lete v roku 2005 som ho oslovil listom ohľadom Jubilejnej konferencie Modlitebného bratstva v Istebnom pri 70. výročí prvej schôdze práve v Istebnom, kde vtedy bol farárom jeho otec a pozval farárov na toto stretnutie. Poprosil som ho, aby zistil, aké sú pomery v tomto zbore, nakoľko Istebné nie je ďaleko od Martina. Potešil sa tejto myšlienke, ujal sa úlohy, so sestrou farárkou sa spojil a cirkevný zbor s tým súhlasil. Pripravovali sme stretnutie prípravného výboru v Istebnom na 14. 11. 05. Prislúbil účasť, ak nepôjde na operáciu žľzníka. V deň porady sa ospravedlnil, že práve odchádza do nemocnice. Potom rýchlo nasledovali udalosti, ktoré nás nemilo prekvapili, a musím priznať, že nám veľmi chýba nielen v príprave na túto konferenciu, ale v kruhu blízkych, dôverných a milých priateľov.

Ďakujeme Pánovi za všetky tie roky spoločného stretávania a spolupráce. Obohačoval naše životy. Bol ozaj originálny.

S dojatím sme pozerali v TV Orientácie, spomienky vás detí na jeho pôsobenie v rodine a v zboroch našej cirkvi. Veríme, že Vám zanechal príklad hodný nasledovania, a som presvedčený, že je to nasledovanie Pána Ježiša Krista.

Pán Vás všetkých žehnaj i teraz i na veky.

Vaši Hreškovci s rodinou
V Košiciach 23. 2. 2006

BLÍZKY ČLOVEK

Od roku 1993, kedy prišiel do nášho cirkevného zboru brat farár Ján Bohdan Hroboň, pracovala som na fare ako sekretárka – zborová pracovníčka. Počas tej doby ma prekvapilo, fascinovalo, alebo inšpirovalo niekoľko vecí, s ktorými sa človek len tak nestretne v bežnom živote, alebo v biblicky chápanom „svete“.

Hneď prvý deň mi brat farár navrhol, aby som u nich obedovala a to každý pracovný deň. Keď som sa okúňala, lebo sa mi to zdal veľmi hrubý zásah do ich súkromia a nešla som, chodil nervózne po kancelárii hore – dolu a hovoril: „Ty nám tu od hladu zahynieš. Určite si hladná. Ty nám tu zahynieš.“

Pochopila som, že musím a odvtedy som bola každý deň pri stole ako člen ich rodiny.

V martinskom cirkevnom zbore to po príchode Jána Bohdana Hroboňa začalo žiť, rásť. Práce bolo veľa, kľučku na fare si ľudia podávali od rána do večera. Každému sa trpezlivo venoval. Bolo však treba aj písať príspevky do novovzniknutého Martinského evanjelika, tvoriť kázne, prednášky do Biblickej školy, či na Žilinskú univerzitu. Mne sa zdalo, že pri tom ruchu, neústavnom prerušovaní práce a mysle sa nedá nič

súce vytvoriť. Brat farár však, keď sme sadli za počítač, nadiktoval mi takú úvahu, článok, či kázeň, že som žasla. Mal nekonečnú inšpiráciu, bol mimoriadne tvorivý a to vo veľmi náročnom prostredí. Stále čítal, študoval, vzdelával sa, ale nikdy nebol so sebou spokojný. Často mi pripadal ako mnohí veľikáni, napríklad Vincent van Gogh, Janko Kráľ, alebo Paganini, ktorí neboli so sebou spokojní ani v období svojej vrcholnej tvorby, ani do konca života.

Ján Bohdan Hroboň bol tiež pokorný a zdravo skromný. Nikdy ma nepredstavil ako sekretárku, ale vždy ako svoju spolupracovníčku. Prácu chápal predovšetkým ako tímovú. Jeho výrazná vízia bola, aby do práce bolo zapojených čo najviac spolupracovníkov, aby sa spolu pracovalo, tvorilo, jedlo, smútilo, radovalo. Dokázal okolo seba zhromaždiť ochotných ľudí, učil nás, vychovával, organizoval. Veľmi sa bránil tomu, aby bol pokladaný za „dokonalého“, alebo „dobrého“. Keď ho niekto pochválil a potom odišiel, vždy mi povedal: „Mne to už nemôže ublížiť. Viem, aký som.“

Taký bol... a je. Aj keď už nie tu. Keď zvonili do hrobu, nik sa nepýtal, komu. Bolo to jasné.

K. P.

Výstup na Znievsky hrad.

Stredná generácia uskutočnila v sobotu 13. mája 2006 už štvrtý výstup na Znievsky hrad. Zúčastnilo sa ho 15 členov martinského evanjelického zboru. V tohoročnom extrémne chladnom a daždivom máji sme s pomocou Božou vystihli výnimočne slnečné počasie, a tak sme sa mohli opäť potešiť krásnymi výhľadmi na našu „Turčiansku záhradku“ a mohutný masív Veľkej Fatry. Krátka prechádzka hrebeňom zo zrúcaniny hradu smerom na západ na vrchol Znieva nám poskytla nádherný výhľad na záver Lúčanskej Malej Fatry, a to na Dlhú dolinu a Vrčickú dolinu v závere s mohutným Klakom.

Na vrchole Znievského hradu sme si spomenuli slovom a nábožnou piesňou na nebohého brata farára Jána Bohdana Hroboňa, ktorý nás na predošlých výstupoch verne sprevádzal, ako aj na nebohých priateľov a bývalých členov Martinského spevokolu Lacka Simonidesa, Sväta Michalíka a Petra Bačiaka.

Peknou symbolikou výstupu na Znievsky hrad a „grilovačku“ vo Vrčicku bola účasť – okrem bratov farárov Janka Hroboňa a Ľuda Hroboňa – aj vnúčať nášho nebohého brata farára. Táto tretia nastupujúca generácia na Znieve nehladovala. Brat Ľudo Hroboň im servíroval na plynovom variči čerstvo uvarenú rezancovú polievku.

Sme vďační Pánu Bohu, že sme mohli v spoločenstve našich sestier a bratov prežiť pekné chvíle plné pokoja a Božej prítomnosti.

Jaroslav Karásek

Konfirmandi 2006 – 21. mája 2006

BALÁŽOVÁ MIRIAM
BIELIKOVÁ MICHAELA
DRMLOVÁ DOMINIKA
FIRIC TOMÁŠ
FÍZLOVÁ ZUZANA
FODREK MICHAL
GURÁŇ DUŠAN
HRABOVSKÁ SÁRA
HROBOŇ JÁN
KNOŠKOVÁ JANA
KOHÚT IVAN
KOHÚT MAREK
KOTLEBA JOZEF
KOTLEBOVÁ KRISTÍNA
KOVÁČOVÁ IVANA
KOVÁČOVÁ VERONIKA
KUDLIČKA RADOMÍR
KUZMA DÁVID
LÁNIOVÁ SIMONA
MINTAL JOZEF
MURČEK MICHAL
MURČEKOVÁ BARBORA
MURČEKOVÁ MICHAELA
MURÍNOVÁ LENKA
PLICA MATEJ
PLICA MIROSLAV
ŠAJGALÍK KRISTIÁN
ŠTRENGEROVÁ LENKA
TUPÝ TOMÁŠ
VADKERTI PATRIK
ZAPLETAJOVÁ MICHAELA
ŽINGOROVÁ EVA

Boli konfirmované aj tri matky našich konfirmandiek:

MIRIAM BALÁŽOVÁ,
MÁRIA LÁNIOVÁ
A MARTINA WITTYOVÁ

Presbyterstvo Evanjelického a. v. zboru v Martine

BORCOVAN DANIEL
 BORCOVAN DUŠAN
 BORCOVANOVÁ JELKA
 BRUNCKO MILAN, zborový dozorca
 BRNOVÁ VIERA
 BUKOVSKÝ BORIS
 FIGURA KAROL
 HUDECOVÁ DARINA
 HULEJOVÁ ALENA
 HROBOŇ JÁN, zborový farár
 HROBOŇOVÁ MÁRIA
 JURISOVÁ RUŽENA
 KARÁSEK JAROSLAV
 KONDEKOVÁ NADEŽDA
 KOVAČKA MILOŠ
 KUBÍK MICHAL
 LEITMANN PETER
 MICHALÍK TOMÁŠ
 PLŽOVÁ KATARÍNA
 SOPOLIGA JOZEF, riaditeľ Evanjelickej základnej školy v Martine
 TAŠKÁROVÁ LENKA
 TKÁČ MILAN
 VALČO MICHAL, riaditeľ Biblickej školy v Martine
 ZÁBORSKÝ FRANTIŠEK

Ako zvoliť nové presbyterstvo

Najlepšie je začať modlitbami a prosbami za úspešné voľby, aby sa v zbere, ktorý má viac ako tri tisíc duší, našli ľudia silní vo viere a ochotní dávať zo svojich darov celému spoločenstvu. Končiace presbyterstvo sa rozhodlo vypísať malú anketu, v ktorej boli spísané kritériá na budúcich cirkevných funkcionárov a rozpísané tie najdôležitejšie oblasti v živote zboru – práca s deťmi, konfirmandmi, dorastom, mladými rodinami a rodinnými spoločenstvami, misia, diakonia, modlitebný život, ďalej ekonomika – hospodárenie zboru, starostlivosť o budovy a prostredie na Memorandovom námestí, propagácia a prezentácia cez časopis Martinický evanjelik, spolupráca s Biblickou školou a Evanjelickou základnou školou v Martine. V priebehu dvoch týždňov odovzdali členovia zboru anonymne svoje návrhy na nových funkcionárov. Zo 116 navrhnutých po spočítaní hlasov volebný konvent z 35 kandidátov, ktorí mali v anquete najviac hlasov, zvolil nové pres-

byterstvo a dozorcú. Na poslednom stretnutí končiaceho presbyterstva už boli prítomní aj noví presbyteri. Brat farár Ján Hroboň poďakoval všetkým (odchádzajúcim aj pokračujúcim) za roky dobrej spolupráce, doslova historické rozhodnutia, menovite dozorcovi Jánovi Žingerovi, kurátorovi Milanovi Marečkovi, najdlhšie pôbiacemu presbyterovi Pavlovi Lukáčovi. Úprimné poďakovanie patrilo aj ďalším doterajším presbyterom, ktorí chcú tiež pokračovať v práci pre dobro ECAV a nášho zboru: Danka Balková, Jozef Fodrek, Slavomír Frolo, Bohdan Hroboň, Štefan Husár, Jozef Jurisa, Lubomíra Kušnieriková, Emília Marschallová, Želmíra Murčeková, Eteľa Pavlíková, Olga Petrovičová, František Tichý. V presbyterstve až do odchodu z tejto časnosti obetavo pracovali Peter Bačiak, Viera Boková a Zuzana Kytlicová.

Pán Boh požehnávaj prácu všetkých, ktorí ju konajú z lásky k Tebe.

Jelka Borcovanová

Predstavujeme naše vážené učiteľky v evanjelickej základnej škole

Volám sa Želmíra Mikulášová

Narodila som sa v rodine ev. farára Jána Agneta. Detstvo som prežila spolu s rodičmi a bratom v Ochtinej, v prekrásnej prírode Gemera. Od malička ma rodičia vychovávali v duchu základov a princípov ev. viery. Spomienky na tento kraj sa spájajú s kamarátkou, s ktorou sme trávili všetok voľný čas. Bolo to bezstarostné a šťastné obdobie. No zároveň aj na dni, keď k nám čoraz častejšie začali chodiť na „návštevu“ páni v dlhých čiernych kabátoch. Otec musel častejšie chodiť do Košíc, až sa jedného dňa nevrátil. Následne na to prišiel čas, kedy sme sa museli vysťahovať. Po mnohých ťažkostiach sme sa presťahovali do Martina.

Po skončení základnej školy som študovala na pedagogickej škole v Turčianskych Tepliciach. Školu som sice úspešne skončila, ale problém prišiel s umiestnením. Nakoniec sa aj tento problém s pomocou Božou vyriešil a nastúpila som pracovať ako vychovávateľka na Lipovci. Po narodení prvého syna som pracovala na ZŠ Ul. Mládeže, kde som pracovala až do roku 2005, keď bola tato škola zrušená.

Po skončení mojej práce v základnej škole som sa rozhodla venovať aj naďalej deťom. Absolvovala som školenie pre učiteľov náboženstva v Dobrej Nive, skončila Biblickú školu a stále som verila, že sa pre mňa nejaká práca nájde.

Od septembra 2005 som vychovávateľkou na našej EZŠ. Som veľmi rada, že sa splnil môj veľký sen a môžem tu pracovať, vychovávať a viesť deti v duchu učenia ev. viery v kolektíve mladých, zanietených ľudí, pod vedením pána riaditeľa, ktorému je myšlienka evanjelického školstva blízka.

Učiť deti pravým životným hodnotám a vychovávať z nich slušných a čestných ľudí, je veľmi ťažká úloha. Pán nás v tomto snažení požeňuje. Verím, že sa nám podarí s Božou pomocou vychovať skvelých mladých ľudí, ktorí budú robiť radosť svojim rodičom a budú oporou nášmu cirkevnému zboru.

Aj deti potrebujú hranice

Vo štvrtok na pamiatku vstúpenia nás skupinka rodičov z Evanjelickej základnej školy (EZŠ) v Martine prichýlila Biblická škola.

„Prečo sme prišli?“

Pán farár František Korečko vymyslel pre všetkých rodičov, pedagógov, priateľov EZŠ stretnutie na tému: „Aj dieťa potrebuje hranice“.

A pretože nám všetkým záleží na každom našom dieťati, vzorne sme počúvali, vypíňali dotazníky a diskutovali... A hlavne učili sa. Jeden od druhého!

Celé to moderoval pán farár Korečko a pomaly kúsok po kúsku sme sa otvárali. Zistili sme, že naše deti sú veľmi podobné...

Mnohé s nami manipulujú, mnohé svojim správaním „prosia“ o kúsok pozornosti, o kúsok nášho času. Naučili sme sa veľa napr., že každé jedno dieťa kopíruje správanie svojho vzoru – rodiča, prípadne učiteľa, suseda, ak práve absentuje rodič!

A tak sme sa v našich myšliach na chvíľu zastavili a rozmýšľali: „Čo robíme správne? Kde zlyhávame?“ Komorná atmosféra nám dovolila dostatočne vyjadriť naše pocity. Na záver sme sa dohodli, že takéto stretnutia potrebujeme ako soľ a nikdy ich nebude dosť.

Tešíme sa na budúci školský rok, na stretnutie s p. farárom Korečkom a budúci tretiaci a ich rodičia s pracovníčkami Pedagogicko-psychologickej poradne.

POMOC DEŤÍ DEŤOM

Martin, Biblická škola 4.6.2006

V rámci rodinných služieb Božích, ktoré bývajú v martinskom cirkevnom zbore raz mesačne, vystúpili s programom 4. 6. 2006 aj deti z Evanjelickej základnej školy v Martine. Hudobno-tanečným pásmom predstavili africkú krajinu Malawi a jej deti. Upozornili tak na ťažkú životnú situáciu mládeže v Afrike, ktorú sužujú choroby a hlad.

V programe týchto rodinných služieb Božích účastníci mohli vidieť dokumentárny film Malawi – horúce srdce Afriky, ktorý pripravil Ondrej Šebesta, redaktor Slovenskej televízie v spolupráci s Ekumenickou radou cirkvi v SR (ERC). O. Šebesta a Oľga Auchenbach, koordinátorka programu Ekumenická krízová a rozvojová služba pri ERC v SR, navštívili minulý rok v novembri Afriku, aby prehľadali spoluprácu s partnerskou Evanjelickou luteránskou cirkvou v Malawi a získali potrebné informácie pre pomoc tejto krajine. Evanjelická luteránska cirkev v Malawi sa snaží prakticky pomáhať ľuďom. V krajine spravuje 125 stravovacích centier. Šesť z nich navštívili aj hostia zo Slovenska.

V závere Služieb Božích veriaci prispeli do finančnej zbierky, ktorá bola umocnená burzou výrobkov, ktoré pripravili deti z Evanjelickej základnej školy. Výťažok z predaja výrobkov a peniaze zo zbierky, ktoré činia 27 020,-Sk pôjdu na podporu stravovacích centier v Afrike a výstavbu studní s pitnou vodou.

Tomáš Michalík

V Martine – v priestoroch historického župného domu, v ktorom sídli Turčianska galéria – sa 10. júla 2006 uskutoční vernisáž medzinárodnej putovnej výstavy šľachtických knižníc z rokov 1500 – 1700, ktorú pod názvom *Modrá krv – tlačiarenská čerň* pripravili národné knižnice Slovenskej, Maďarskej a Chorvátskej republiky za účasti rakúskych korporácií. Na výstave budú sprístupnené i knižnice slovenských šľachtických rodín Révaiovcov, Turzovcov, Illešháziocov a Pálfiocov. Révaiovská knižnica bude na výstave reprezentovať Turiec – Sklabinský hrad, kde sídlili významní turčianski Révaiovci, podporovatelia reformácie. Knižnicu Turzovcov budoval i palatín Juraj Turzo, vynikajúci predstaviteľ slovenského evanjelictva, organizátor Žilinskej synody v roku 1610. Na vernisáži výstavy na Bratislavskom hrade, kde bola výstava sprístupnená 2. 3. 2006, odznelo korešpondenčné pásmo z listov Juraja Turzu a jeho manželky Alžbety rod. Coboovej. Neobyčajne krásne listy naplnené manželskou láskou sprístupňujeme čitateľom Martinského evanjelika.

Pozdravujem Ťa moje lúbezné srdce a milá moja duša, odporúčam sa do Tvojej nehnúcej priazne; prajem Ti, aby Ťa Pán Boh obdaroval len všetkým dobrým, čo by som si želal aj pre seba samého.

Odvtedy, ako som sa s Tebou rozprával moja sladká nevesta, moja duša je naplnená nesmiernou láskou, vyvierajúcou z môjho srdca, myslím na Teba každú hodinu a každý okamih a túžim, aby som Ťa mohol navštíviť aspoň listom, ktorý by vyjadril moju stálu lásku a úprimnú náklonnosť; s istotou viem, že aj Tvoje srdce je naplnené láskou a dobrou vôľou ku mne tak, ako je moje srdce naklonené Tebe. Svoju lásku môžeš potvrdiť tak, že ma listom uistíš o svojom dobrom zdraví a prosím Ťa, moja sladká a milovaná nevesta, aby si splnila túto moju žiadosť. Odporúčam Ťa do milosrdenstva Pána Ježiša, ktorý nech nás ochraňuje vo dvojici, nech jeho milosrdenstvo dovolí, aby sme sa mohli stále vidieť v dobrom zdraví. Amen.

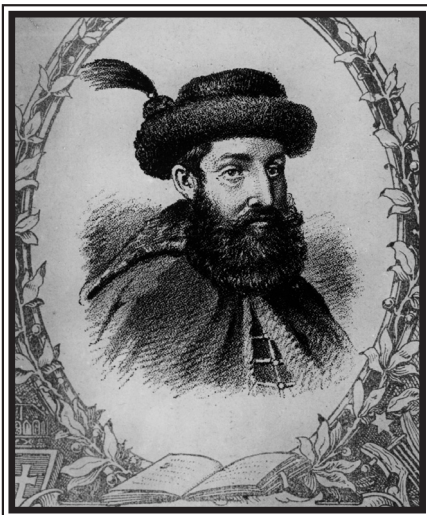
Napísané v Bukovej 27. novembra roku 1591.

Tvoj milovaný ženich Juraj Turzo

Pozdravujem Ťa a odporúčam sa do Tvojej priazne.

O sebe, moje sladké srdce, môžem napísať, že veru som bol v týchto dňoch chorlá-

vý, ale chvála Bohu už sa teraz zo dňa na deň cítim lepšie. Veru mám veľký ziaľ aj preto, lebo som sa z Tvojho listu dozvedel, že v nohách cítiš bolesť a pichanie a kvôli tomu nemôžeš chodiť. Aký je pôvod bolesti Tvojich nôh, neviem. Prosím Pána Boha, aby Ťa uzdravil, prosím jeho Syna, aby Ti prinavrátil dobré zdravie a všetkým dobrým Ťa požeňnal. Rozprával som sa s lekárom, ktorý chodieval aj ku mne, od neho lepšieho lekára vo Viedni niet. Ten mi poradil, aby si našla čo najsilnejší ocot, do ktorého treba pridať hodne soli a to všetko zohriať a týmto čo najteplejším roztokom potierať si šlachy na nohe. Lekár vraví, že od tohto neexistuje nič lepšieho ani účinnejšieho, a preto vyskúšaj tento liek. Nech Ťi Pán Boh dopraje, aby Ťi to osožilo. A mne, prosím Ťa v mene Boha, aby si napísala, či sa Ťi uľavilo, a či nie, pretože dovtedy nebude pokojné moje srdce. Keby sa dalo z hľadiska môjho postavenia, veru by som nešiel, ale letel za Tebou. Viem, že urodzená pani Révaiová je u Teba. Odporúčam sa do jej milostivej priazne a ak mi Pán Boh dopraje života, odvdáčim sa za to, že je v terajšej Tvojej núdzi pri Tebe. Tunajšia situácia, chvála Bohu, je dobrá. Ľrd ostal v našich rukách, pretože sme im oznámili, že tam smerujeme, okamžite ho vyprázdňili. Od Varadina sa Turek

vytratil, od Budína, ak dá Pán Boh, môžem napísať dobrú správu, nech sa tak stane podľa vôle Božej.

Z tábora pod Budínom, 16. októbra 1598.

Tvoj zaľúbený muž Turzo Juraj

Odporúčam sa do Tvojej stálej a nehyjúcej priazne, moje sladké ľúbezné srdce, môj milovaný muž. Prajem Ti, aby Ťa Pán Boh obdaroval svojou priazňou, moja krásna duša, aby Ti dal pevné zdravie, šťastný a dlhý život.

Za seba, moje zaľúbené srdce, si želim, aby Ťa naveky požehnával Pán Boh.

Oznamujem Ti, moja drahá duša, že moja matka, naše deti a ja sme zdraví.

Nech Pán Boh dá, moje srdce zaľúbené, aby si mohol aj Ty písať o svojom zdraví len dobré zvesti, láska moja. Žiaľ, moja krásna duša, už dávno som o Tebe nepočula nijaké správy, preto chcem Tvoju Milosť navštíviť listom, a tým z čistého srdca vyjadriť lásku, ktorú prechovávam k Tebe. Sladké moje srdce, prosím Ťa, napíš, ako sa má Tvoja Milosť a kedy môžeme prísť za Tebou. Mohla by som sa sťažovať, že kým Ty hoduješ v Bratislave, my dvaja sme od seba odlúčení, avšak akonáhle nariadiš, okamžite prídem za Tebou. Moja matka sa odporúča do Tvojej priazne a odovzdaj odo mňa pozdrav môjmu otcovi.

Ľúbezná moja sladká duša, prajem si, aby sme sa z vôle premocného Pána Boha mohli čo najskôr stretnúť a vidieť sa v dobrom zdraví.

V Šaštine, 29. dňa v druhom mesiaci pôstu [roku 1594].

P.S.: Ľúbezná moja sladká duša, posiadam Ti fialky, aj keď už nie sú novinkou, myslím si, že keď ich budeš vídať na stole, určite potešia Tvoju Milosť.

Tvojej Milostí, ktorého ľúbi moje srdce ako svoju dušu a svoj život. Alžbeta Coborová

Zo srdca a nekonečne sa odporúčam do Tvojej milosti, moje sladké zaľúbené srdce, prajem Ti, moja sladká duša, aby sa Ti od Pána Boha dostalo pevné duševné a telesné zdravie, aby Ti dal veľa šťastia, dlhý život a stálu blaženosť. Za seba moje sladké zaľúbené srdce, môžem napísať, že chvála Bohu sme spolu s deťmi zdraví. Nech Pán Boh dá, aby som aj o Tebe, moja ľúbezná duša, počúvala len samé dobré správy, pán môj, sladká duša moja. Včera som dostala listy, ktoré doniesli od Tvojej Milosti z tábora pri Vacove, z ktorých som vyrozumela, moje sladké zaľúbené srdce, že si v dobrom zdraví. Moje srdce sa raduje, že Syn Boží sa zaslúžil o to, že mi budeš môcť písať priaznivé správy o svojom dobrom zdraví. Nech Pán Boh požehná Tvoje snahy a nech požehná šťastím všetky Tvoje skutky, aby sme sa, moje sladké a zaľúbené srdce, mohli vzájomne vídať v takom zdraví, ako sme sa rozišli.

Moje sladké zaľúbené srdce, prosím a modlím sa, aby ma Pán Boh vyslyšal, mňa, nehodnú Pánovu služobnicu. Ohľadne peňazí som napísala do Trenčína, aby ma správca oboznámil, či je už Iľešházi doma a ja mu potom po Ďurčánskom zašlem peniaze, moja sladká zaľúbená duša. Tvoju milosť odporúčam do priazne Pána Boha a prosím o to, aby sa Syn Boží zaslúžil o to, aby sme sa ešte dlho mohli vídať v dobrom zdraví. V Bytči, 27. dňa mesiaca svätého Michala, roku 1603.

Tvojej Milostí, ktorého ľúbi moje srdce ako svoju dušu a svoj život. Alžbeta Coborová

O B D A R E N Ý   D Á V A N Í M

V evanjelickom a. v. kostole v Žiline sa uskutočnili v dňoch 9. – 11. júna 2006 oslavy 120. výročia narodenia biskupa Fedora F. Ruppeldta. Súčasťou podujatia boli prednášky o živote a diele tohto húževnatého, pracovitého, široko angažovaného človeka. Počas dvoch dní trvania podujatia odznelo viacero prednášok renomovaných osobností o jeho osudoch, neľahkej službe v komplikovaných časoch pre našu cirkev, o jeho aktivitách prekladateľa, hudobníka, v povedomí slovenskej kultúry hlboko zapísaného človeka.

Fedor Ruppeldt bol svojimi aktivitami spojený aj s Turcom. Nielen ako kaplán sučianskeho cirkevného zboru, ale aj priekopník myšlienky, podľa ktorej by sa mesto Turčiansky Svätý Martin malo stať hlavným mestom Slovenska. Za to získal titul „Čestný občan Martina podľa uzavretia obecného zastupiteľstva mesta zo dňa 14. apríla 1927.“ Ale s Martinom ho spájala aj jeho životná láska – dlhodobá známosť a neškôr aj manželstvo s Oľgou Šimkovou.

Nemôžem v krátkom príspevku podrobne rozoberať príčiny viacerých prenasledovaní a väzení Fedora Ruppeldta. Ale podstatná vec, ktorá súvisí s témou je, že aj v tých časoch vždy cítil spojenie s rodinou, jej podporu a priamu pomoc. Ak uvediem, že prvé výročie svadby si pripomínali s manželkou Oľgou vo väzení, dostávam sa k významnej etape života tohto výnimočného človeka. Rodinné zázemie, ktoré si dokázali vytvoriť dve výrazne angažované osobnosti, bolo naplnené láskou, porozumením, chápaním sa navzájom, pomocou jeden druhému. Bolo to prostredie, kde často prichádzali členovia rodiny, priatelia a známi. Tento malý ostrov pokoja bol pre oboch obrovskou oporou vo všetkých ťažkostiach, ktoré sa im postavili do cesty krátko po uzavretí manželstva.

Oľga Ruppeldtová bola dcérou martinského lekára Jána Šimku. Absolvovala dievčenské školy vo Viedni a v Berlíne, súkromne sa pripravovala na učiteľské povolanie. Bola dlhoročnou tajomníčkou Živeny, členkou Čs. Červeného kríža, publikovala vo viacerých časopisoch. Po vzniku Československa sa znova oživila myšlienka na založenie školy na zabezpečenie výchovy a vzdelávania slovenských žien v Martine. Elena Maróthy–Šoltésová nadviazala na svoje predprevartové snahy, ktoré sa nepodarilo realizovať. A keďže na Slovensku nebolo nikoho, na koho by sa mohla obrátiť, požiadala o pomoc priateľov z Čiech.

Vo februári 1919 valné zhromaždenie Živeny zámer schválilo a bola vytvorená školská komisia, členkou ktorej sa stala aj mladučka Oľga Šimková. Pomocnú ruku v príprave na začatie vyučovania poskytol svojimi skúsenosťami významný český pedagóg František Mareš. Bol to on, na ktorého nezabúda Oľga Ruppeldtová – Šimková vo svojich spomienkach pri oslavách päťdesiatého výročia školy. ....keď sa zrodila myšlienka založiť na Slovensku ústav pre vzdelávanie žien, pán radca Mareš mi sám ponúkol, aby som si šla svoje vedomosti na poli sociálno-zdravotnej práce doplniť štúdiom na Vyššej škole sociálnej pečlivosti v Prahe. Urovnal mi cestu, umožnil mi takmer dvojročné štúdium... A tak som v Prahe študovala už s predstavou budúceho účinkovania v novom ústave v Martine...”

Po otvorení školy tvorili učiteľský zbor tri učiteľky – jednou z nich bola Oľga Šimková. Stala sa prvou správkyniou internátu, do ktorého prijali štyridsať žiačok, v rokoch 1933 – 1939 bola riaditeľkou škôl pre ženské povolania pri Ústave M. R. Štefánika, a potom inšpektorkou týchto škôl a externou učiteľkou Dvojročnej školy pre sociálno-zdravotnícku starostlivosť v Martine. Týmto nastúpila na neprerušovanú pedagogickú prácu a aktivity s tým spojené, ktoré naplnili, popri rôznych iných, jej život až do odchodu na dôchodok. Patrila k mimoriadne angažovaným ženám svojej doby. Rozdávala sa. Mala čas aj na seba?

V denníku biskupa Fedora Ruppeldta sa objavuje: ....A konečne, čo bolo pred rokmi, čo prinieslo tak veľa bolesti a utrpenia, po tak prázdnych nádejach a toľkých sklamaníach, napokon – nová a obnovená láska – a úspech – a radosť a nádej. Po viac

než dvadsiatich piatich rokoch známosti dala mi svoju ruku. 25. júla 1939 na poludnie v kostole v Turčianskom svätom Martine boli sme zjednotení..." Vtedy mal už päťdesiattri a ona štyridsaťtri rokov. Takže, prečo tak neskoro? Ktovie. Ani jeden z nich asi nemali na prvom mieste v živote seba. I keď v dokumentoch existuje narážka, že ich životy už dávno zblížil Tisovec. Hľadala som odpoveď na otázku „ako“, ale dostala som sa len k pripomenutiu istého výletu do Tisovca a gemerských hôr v auguste 1912. Bol to výlet s bohatým programom, ktorý na Fedora mimoriadne zapôsobil. Spomienky naň opísal a vyšli v októbri toho istého roku v Dennici. Ale zostal aj záznam v jeho denníku. A tam sa nadchýna, aké úžasné bolo predstavenie detí, po ktorom bola zábava s hudbou, ako spontánne sa mladá zabávali a on sa vytancoval do trisťvrte na tri a priznáva, že najviac tancoval s Vierou Daxnerovou a Oľgou Janoškovou. Z tohto výletu existuje v Archíve literatúry a umenia SNK aj niekoľko fotografií. Na jednej z nich je „Fedor Ruppeldt s priateľkami“. Je ich tam asi 10 – 12. Ich mená nie sú uvedené. Takže, bola medzi nimi aj mladučka krásna Olga Šimková? Určite, pretože, ako si neskôr pomenáva: „...spomienky toho osudného dňa v Tisovci a prechádzka po tej istej ceste ako pred dvadsiatimi rokmi, ako hrozne osudové to bolo pre môj život. Byť tak blízko šťastiu, plnosti života, drahej spolicítacej duši, rodiny, šťastiu. Ale, bolo rozhodnuté pre samotu..." Z akej a čej vôle – to môžeme len hádať. Život sa riadi predpísanými scénarmi, ale ich autormi nie sú ľudia. O to intenzívnejšie obaja prežívajú svoje spoločné rodinné začiatky. Fedor vo svojich poznámkach píše: „1. augusta 1939 sme mali hosťov – my prvý raz ako manželia v našej domácnosti v starej fare..." A neskôr sa začína ich svadobná cesta – hlava rodiny cestuje na tri dôležité konferencie vo Švajčiarsku, ktorá trvá do najpohutejších dní Európy – do bezprostredných udalostí pred vypuknutím druhej svetovej vojny. Veľmi podrobne popisuje program rokovaní, stretnutí, vystúpení, spiatocnej komplikovanej cesty a návrat do vlasti na konci augusta 1939, ale pre nás je zaujímavé veľa – dve o romantických večeroch, o prechádzkach k jazeru, o súkromných stretnutiach. Napríklad veľmi srdečnom s rodinou Masarykovej dcéry Oľgy, s ktorou sa pani Ruppeldtová už dlhšie poznala.

Po návrate domov sa dvojica sťahuje do novej fary. O tom znova citujem z denníka F. Ruppeldta: „... Olinka hneď od 1. septembra začala znova svoju prácu ako učiteľka – riaditeľka Štefánikovho ústavu v Martine. Ale riaditeľskú funkciu skoro zložila, keďže bý-

vala v Žiline. Tak veľká starosť a práca s prenášaním ostala celkom na mňa. A tak som prenášal všetky tie naše staré veci – po rodičoch a starých rodičoch... už vlastne po piaty raz...“ Berie to všetko s absolútnou vyrovnanosťou. Ani trochu vtom nie je výčitka.

10. februára 1940 Fedora Ruppeldta zatvorili a obvinili, v septembri ho súd odsúdil na osemnásť mesiacov žalára. Na slobode pobudol štyri mesiace a začala sa ďalšia fáza prenasledovania... A potom ďalšia a ďalšia. V pamätiach však uvádza, že „personál väznic sa k nemu slušne choval...“ alebo: „Vo väzniciach v Trenčíne a Bratislave som mohol čítať. Spolu som prečítal 76 kníh. Aj som si tam začal písať poznámky o prečítaných knihách a robím to odvtedy doteraz, teda už vyše dvadsať rokov. Niečo som si požičal z väzenskej väznice, ale hlavne mi knihy nosila Olinka a bratia... Ale nadovšetko – v tom počte 76 nie je zarátaná Biblia, ktorú mi hneď po zatknutí Olinka priniesla. A tá Kniha šla so mnou všade. Tu som ju súvisle prečítal dvakrát...“ Dokola: „Olinka mi priniesla... Olinka to vybavila... dovolili mi používať... Olinka mi dokonca priniesla aj písací stroj, a tak som si tu zariadil takú malú kultúrnu miestnosť...“ A písal, prekladal, skladal... Navštevuje ho rodina, priatelia, ale predovšetkým Oľga. To ho držalo, to bol ten svetlý bod života. To bola „istota, zázemie!“

Na Vianoce 1960 robí rekapituláciu svojich predošlých sviatkov a s uspokojením dodáva: „Tieto Vianoce dožívam s mojou Olinkou pomerne v zdraví a v pokoji už ako penzista. Ale v dobe iste rušnej, i hrozivej... politické komplikácie na všetky strany: Kuba, Bolívia, Kongo, Alžír... a všade hrozivý nátlak SSSR a komunizmu...“

No o rok na Vianoce roku 1961 je však každý z nich sám. Fedor je po ťažkej operácii, zotavuje sa v nemocnici. Olinka od neho odchádza a píše list. Len pár slov z jeho hrejivých a chápacích stránok: „...Ty si mi večer pred spaním vravieval, aby som sa na Teba nehnevala a ďakoval si mi za všetko. Ja som Ti to však mala vraviť, veď si musel mať so mnou mnoho trpezlivosti. Ja Ti mám ďakovať za mnoho, mnoho. Veď mi bolo a je mi tak dobre pri Tebe. Dal si mi v živote toľko dobra a krásy, že si to ani nezaslúžim. Som vďačná Pánu Bohu, že môj život spojil s Tvojím, že mi Ťa dal...“

Krátko potom bol znova zaistený a desať týždňov väznení vo vyšetrovacej väzbe.

Vďaka rodinnému zázemiu, ktoré si dokázali túto dvaja vzácní ľudia pre seba navzájom vytvoriť, neprezili zvyšok života osamotení. Obaja zomreli v Žiline: Fedor Ruppeldt 28. augusta 1979, Oľga 25. októbra 1984.

(z b)

JOHN HENRY NEWMANN

Svieť svetlo, svieť, uprostred sveta tmí

*1. Svieť svetlo, svieť, uprostred sveta tmí, svieť, Bože sám,
noc, hľa dlhá, a málo mojich dní, buď vodcom sám.
Len Ty ma voď a zjav mi večný cieľ,
od Teba svoj si vďačne prijmem diel.*

*2. Ja nie vždy tak sa modlil jak teraz: Ty voď ma sám,
ja cestu sám si volil rád neraz, dnes voď ma sám.
Mal svet som rád a v hriechoch rúhavých
som klesol, Otče, nepočítaj ich.*

*3. Kým láskou sám ma žehnáš, Tvoja moc nech ma voďi,
cez púšť i búre, prival, až i noc zas uchodí
a vzbudí nebies anjelský ma hlas
a nájdem, čom som stratil, raj svoj zas.*

Prel. Fedor Ruppeldt

PAVEL GALLO a jeho kniha pamäti

V druhej polovici 19. a prvých desaťročiach 20. storočia boli významnými duchovnými a kultúrnymi oblasťami na Slovensku: Turčiansky Svätý Martin, Liptovský Svätý Mikuláš, na východe Prešov a Kežmarok. Na južnom Slovensku v Gemeri sa k svojmu slovenskému duchovnému a národnému dedičstvu verne hlásili Tisovec a Revúca. Aj keď v súčasnosti tento moment našich dejín upadá do úzadia, je stále dôležité a potrebné zisťovať, zhromažďovať a spracovávať poznatky a historické dokumenty o živote nášho národa a našej evanjelickej a. v. cirkvi. Je ešte hodne skrytých a neznámych prameňov o našej minulosti a o osobnostiach, ktoré si zasluhujú, aby sme ich poznali a možno sa z nich aj poučili.

Za takýto záslužný čin považujem aj knihu učiteľa a školského inšpektora Pavla Galla „Pamäti“. Sú to jeho rozpomienky, ktoré z rozsiahleho rukopisu uloženého v Archíve literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice vybrala editorka, jeho dcéra Luba Nogeová a vydal SAPAC, spol. s r. o. Bratislava. Vyšli v roku 2004 s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Dostal som ju nedávno od Milana Krausa.

Pavel Gallo sa narodil dňa 20. januára 1884 v Liptovskom Mikuláši. Bol synom Michala Galla, dielovedúceho kožušníckej dielne, a Evy rod. Benkovej. Ako prvorodené dieťa ho rodičia dali do evanjelickej ľudovej školy, lebo – ako to odôvodňuje Gallo – „v katolíckej bola hlavnou vyučovavcou rečou maďarčina a v židovskej maďarčina a nemčina“.

O situácii škôl v Mikuláši v tom čase Gallo píše: „Slovenská škola v Mikuláši, ale aj všade tam, kde pôsobili národne uvedomelí učitelia, národovci, dala mláde-

ži základy slovenského povedomia a jej žiaci, aj keď sa roztrúsili po stredných školách s maďarizačnými tendenciami, alebo odišli za prácou, všade tvorili základ spoločnosti so slovenským národným povedomím...Táto mikulášska škola odchovávala žiakov i pred očami maďarských úradov, najmä školdozorcov tak, že úrady sa ani len nepokúsili do výchovy zasahovať a uspokojili sa s vyučovaním maďarčiny len ako predmetu.“

Mikulášske a liptovské prostredie svojím národným povedomím a cítením usmernilo život a myslenie niekoľkých generácií. Jej významnými učiteľmi – osobnosťami v Gallových spomienkach zostali Karol Ruppeltdt, Rehor Uram, fárar a biskup Dr. Jur Janoška, Mária Uličná a Mária Pivková. Spomína, že najmä silne na neho vplýval Rehor Uram. Významnú úlohu v kultúrnom a národnom, ale i cirkevnom živote v Mikuláši zohral Karolom Ruppeltdtom založený a vedený slovenský spevokol Tatran, ktorý usporadúval mnohé kul-

túrne a osvetové podujatia v slovenskom národnom duchu.

Gallove „Pamäti“ sú rozdelené na dve časti. V prvej sa zameriava na svoje rodisko Liptovský Mikuláš. Opisuje spôsob života mikulášskych rodín a osobností, s ktorými vyrastal alebo sa stýkal i s ktorými od mladosti spolupracoval. Spomína na svoje roky na meštianke v Mikuláši a na evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici. V meštianke nemal dobré skúsenosti, lebo sa museli veľmi biflovať maďarské učivo, ale na Banskú Bystricu mal veľmi pekné spomienky. Obzvlášť tam na neho zapôsobil tamojší profesor a správka alumnea Ján Kmeť.

Na začiatku štúdií mu však zomrel otec a všetka starostlivosť o rodinu s veľkými ťažkosťami a komplikáciami zostala na matke. Predsa však dala Pavla ďalej študovať do druhej triedy na gymnázium do Kežmarku, aby si osvojil aj nemčinu. Po roku sa zase vrátil do Banskej Bystrice. Vo svojom štúdiu neskôr pokračoval na Štátnom evanjelickom učiteľskom ústave v Prešove a vzhľadom na problémy so slovenským národným povedomím ho dokončil na učiteľskom ústave v Šoproni.

Na svoje prvé miesto ako učiteľ nastúpil do srbskej Bäcky – na školu v Palánke. Evanjelickým farárom tam bol Igor Štefánik, brat Milana Rastislava Štefánika. Obyvateľstvo bolo prevažne srbské, Slovákov len menšina. Školu mali len jedenotriednu so šiestimi ročníkmi. Skutočne veľmi ťažká úloha pre učiteľa. Vo svojich spomienkach Pavel Gallo opisuje skúsenosti, ktoré tam mal a približuje, ako sa vtedy žilo na Dolnej zemi.

Po trojročnom Gallovom pobyte v Palánke sa v Mikuláši uprázdnila kantorskou učiteľská stanica na evanjelickej štvortriednej škole. Gallo sa prihlásil na súbeh a miesto dostal. S radosťou prišiel do svojho rodiska a tešil sa, že po malej jednotriednej škole mohol už ako dospelý prejsť do veľkej viactriednej školskej budovy. Mikuláške prostredie ho ešte viac iniciovalo nielen do cirkevnej a pedagogickej, ale aj do národnobuditeľskej práce.

Popri učiteľskej profesii sa mu dostalo i postavenie cirkevno-zborového kantora a vedenie mikulášskeho spevokolu Tatran. Takýmto spevokolom sa vtedy mohol pochváliť len Turčiansky Svätý Martin. Tu sa ku svojej životnej profesii vypracúval aj neskorší popredný slovenský operný spevák Arnold Flögl. Tatran popri speváckych vystúpeniach uvádzal aj divadelné predstavenia a rôzne kultúrne programy. Utvorili si aj tamburášsky zbor.

O kantorskej službe v mikulášskom cirkevnom zbore v období pred 1. svetovou vojnou uvádza vtedajší kaplán Fedor Ruppeldt vo svojom Denníku poznámku, že chodil na pohreby s kantorom Pavlom Gallom. Na dedinách ich viezli na úbohých vozoch a po mizerných cestách, v zime, v snehu, v prachu. Bolo asi 6 či 7 filii. Rechter robil pri pohrebe aj veršované odobierky. „Úloha iste nie menej ťažká ako bola moja: povedať pohrebnú kázeň.“

V Pamätiach zo študentských čias si Gallo spomína aj na niekdajší študentský spolok Zora, ktorý iniciovali hlavne Miloš Janoška a Fedor Ruppeldt. Spolok mal ako hlavnú úlohu dopĺňovať v slovenskom národnom duchu vedomosti zo slovenskej histórie a literatúry a tiež sledovať situáciu i život Slovákov doma i v zahraničí. Hlavnými aktérmi boli Fedor Ruppeldt, Oľga Janošková, Pavel Gallo a viacerí členovia vtedajších mikulášskych rodín.

V druhej časti Pamäti sa Gallo vo svojich spomienkach venuje jeho pobytu a činnosti v Prešove. Po utvorení 1. Československej republiky bolo pri zriaďovaní úradov potrebné získať spoľahlivých a odborne schopných ľudí. Za prvého slovenského školského inšpektora pre ľudové školstvo v Prešove vybrali Pavla Galla. Župný úrad prevzal dňa 10. januára 1919. Po 20. rokoch prišiel zase bývať do mesta, kde kedysi študoval.

Čakala ho veľmi ťažká a zodpovedná práca. V celej Šarišskej župe nenašiel jedinú školu so slovenskou vyučovacou rečou. Vo svojich spomienkach uvádza: „Učiteľom nezáležalo na tom, aby deťom poskytl vedomosti pre život, ale iba aby

trápili slovenské a čiastočne aj rusínske deti maďarskou výučbou, aby sa učiteľ mohol popýšiť pred maďarským inšpektorom aspoň nabíľkovanými vedomosťami. Deti vlastne chodili do školy len od novembra do apríla.“

Je možné povedať, že to bola práca „od piky“. Bolo treba hľadať a umiestňovať na školy slovenských učiteľov. Našlo sa hodne takých, ktorí odopreli zložiť sľub, aby učili po slovensky a stali sa slovenskými učiteľmi.

Školy boli väčšinou v biednom stave, bolo potrebné ich opravovať a aj stavať nové. Chýbali učebnice. Určitú pomoc mu poskytlí Tranoscusius v Mikuláši a Párickovci v Ružomberku. Vyskytli sa aj viaceré podvratné živly. Podarilo sa mu získať porozumenie a pomocnú ruku u niektorých známych dievčat v Mikuláši, ktoré boli ochotné pripravené pomáhať školstvu v Prešove.

Postupne prechádzal aj na osvetovú a kultúrnu činnosť. Naplnený slovenským národným povedomím, ktoré si odniesol z jeho rodného mikulášskeho evanjelického prostredia, snažil sa týmto slovenským národným duchom naplniť aj jemu zverené školstvo a kultúrny i spoločenský život v Prešovskom kraji. V Prešove si našiel aj životnú družku – manželku, ktorá mu tiež veľmi pomáhala v jeho životných snahách a v jeho zodpovednej práci.

Okrem hodnosti župného školského inšpektora mu postupne pribúdali aj ďalšie funkcie: člen správneho výboru pri meste Prešov, predseda miestneho odboru Matice slovenskej a Kultúrneho osvetového zboru v Živene, člen Správy ČSČK a iné. Popri školských ústavoch inšpektora prevzal aj Ústav evanjelického kolégia v Prešove s veľkou knižnicou vo veľkej dvorane i s celým majetkom. Ako zástupcovi školského rezortu mu pripadlo kurátorstvo a dozor nad celým inventárom a financiami.

Pre niektorých súčasných čitateľov týchto Pamätí, najmä mladších, je možno už cudzie, prípadne na nich pôsobí ako

niečo nové ba až neuveriteľné, v akej situácii sa v čase začiatkov 1. ČSR nachádzala oblasť východného Slovenska, s čím všetkým bolo potrebné zápasiť a čo všetko robiť, aby školstvo a tento kraj pochopili a prijali podmienky a spôsob života v novoutvorenej slobodnej republike. A ako odmena sa im neraz dostalo neporozumenie, urážky, podrazy a sklamaná.

Aj Gallo po takmer desaťročnej obetavej a ťažkej práci na východnom Slovensku uprostred svojich mnohých plánov a snaživej práce prekvapujúco dostal dekrét o pozbavení úradu. Len na základe viacerých iniciatív, prosieb jednotlivcov a niektorých korporácií, mu umožnili preloženie na juh do Lučenca. Dôvod jeho prepustenia zo služby šarišského župného školského inšpektora z Prešova a preloženie na južné Slovensko zostal nevyšvetlený. Nepomohli ani viaceré petície a žiadosti v Gallov prospech.

Kniha spomienok Pavla Gallu Pamäti končí jeho odchodom z Prešova do Lučenca. Pripojená je ešte Kantáta na pamiatku 40-ročného trvania Tatranu a výber z troch článkov Slovenského Východu z r. 1920, ako aj článok z denníka Slovák z r. 1929. Knihu uzatvárajú dva listy jeho starého priateľa Fedora Ruppeldta z r. 1964 a list Ivana Stodolu z r. 1963.

Spomínam si i ja osobne na Pavla Gallu z čias môjho kapláncenia v Martine v rokoch 1951 – 53. Často prichádzal k nám do farskej kancelárie a k p. farárovi Vajdičkovi. A patril k horlivým navštevovateľom služieb Božích. Myslím, že bol aj členom presbyterstva. Svojím zjavom, prehovormi i celým vystupovaním vzbudzoval úctu a sympatie. Bola to skutočne významná osobnosť v školstve, kultúre i v našej cirkvi. Preto mi v knihe chýba aspoň krátky prehľad jeho životných dát od jeho odchodu do Lučenca do jeho smrti. Ide o dáta pobytu a činnosti v Lučenci, v Martine a prípadne aj v Bratislave. Mohli byť na vnútornej strane obalu alebo v doslove.

Pred sto rokmi zomrel

Jozef Horváth

*22.2.1819 Stránka – †2.5.1906 Martin

Žiak a druh Ľudovíta Štúra, knihovník Slovenského ústavu v Bratislave, vážený, verný a oddaný pán farár turčianskosvätomartinského evanjelického a. v. zboru a turčiansky senior. V našom ako kňaz účinkoval takmer 60 rokov v najťažších desaťročiach, ktoré Slovensko prežilo v bývalom Uhorsku.

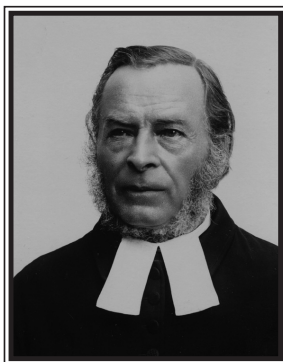
Obnovil chrám, postavil vežu, evanjelickú školu, prispel k rozvoju martinských inštitúcií.

Zaslúžil sa o zvolanie 1. slovenského národného – memorandového zhromaždenia a prijatie Memoranda národa slovenského.

Pri jubilejnej príležitosti uverejňujeme dva úryvky z jeho

Vlastného životopisu,

ktorý archivuje Slovenská národná knižnica v Martine

Rok 1846 bol to, v ktorom riadením Božím a neočakávanou dôverou bol som 11. júna zvolený, 25. augusta skrze Františka Stromského, superintendenta v Prešporke vysvätený a 6. septembra skrze Andreja Belohorského, seniora, pri návale ľudstva inštalovaný v cirkvi bohumilej Svätomartinskej za jej kňaza. Farnosť táto bola mi celkom neznámou ohľadom jej zriadenia. Bo my mladí ani sme sa nestarali v tom čase o to, kde je hojnejšia pastva pre telo, ale kde by sa dalo a potrebné bolo požehnanie pôsobiť. To boli zásady naše, a kde toho potreba, tam chodiť, boli heslá našej mladosti, vstopené do srdc v škole Štúrovej. Veď bola to ešte tá doba, o ktorej te-rajší vek sotva aké poňatie má, doba totiž služby egyptskej, kde privilegovaná čiastka panovala nad miliónmi detí Božích; kde nezeman nemal žiadneho práva, nesmel ani najmenším nehnuteľným majetkom vládnúť, všetko bolo v moci zemského panstva: Zemský pán robil s pod-

danými svojimi, čo chcel. Musel zemskému pánovi akékoľvek práce, ktoré rozkázal, konať, keď mu rozkázali napríklad v nedeľu večer, šiel v pondelok ráno, zadržali mu tam riad a len v sobotu večer domov ho prepustili. Robil snáď najusilovnejšie pri komposesoráte, každý tretí deň mu pri všetkom zotrelí. Po-loženie poddaného bolo hrozné. Už sám Urbár, ktorý na čele svojom mal odporný nápis „Večne poddaný“, kto by sa nad tým nezhroutil? Odsúdiť rodinu, ba celé národy k večnému otroctvu??? Mňa zimnica popadla, keď som už ako dospelý s ľudsko-kresťanskými zásadami opatrený vstupoval do života a videl tento hroz-ný nápis ponajprv. A tento los potkal Sv. Martin, ktorý bol kedysi slobodným krá-lovským mestom, rovné práva s Krupinou požívajúcim, v časoch ale svevole a nási-lia svobody svojej pozbavený. Za 150 ro-kov s rodinou Révaiovskou pravotu viedlo mesto Sv. Martin, ale v tých okolnostiach nič vykonať vstave nebolo.

*Pripojený „Životopis seniora Josefa Florvátha“
z drobne písaného originálu odlepala Laskave
slečna Anička Štarková, teraz vydatá Šrobortová.
v roku 1936.*

Nikdy som presvedčenie svoje nezažal, nikdy žiadnemu vyhrážaniu alebo výhodám – mýliť sa nedal, prikázania a vôľu Hospodina pred očami majúč, dľa tých jednať v cirkvi som sa vynasnažoval; ani víchry a búrky, ani žalár a vyhnanstvo, ani krivdy a nedostatok, aké mnoho dostali sa mi za podiel, ani reťaze na moje telo zavesené zásady moje v ničom zmeniť neboli vstave: lásku k srdcu môjmu čistú som si zachoval a v mnohom s odvahou samého života, čo len možné bolo, to som konal.

Ani tie mnohé krivdy, ktoré som v cirkvi preniesol v láske k nej ani najmenej ma nezoslabil, znajúc, že tie za-pričinili len niektorí pohlavári, nie ľud ten, ktorý ma vždy miloval a z celého srdca oddaný a naklonený mi bol.

Počas úradovania môjho za 59 rokov okúsil som mnohé neprijemnosti, ale aj mnohé dary Božej lásky a milosti. Lebo čo osladzovalo moje utrpenia, to bola dôvera, láska a úcta môjho drahého stáda. Púť tá, plná búrlivých udalostí, ktorú synovia pomenovali by smutnou, boľastnou, ja ale nikdy som sa nesťažoval, v pokore všetko som znášal, za všetky tie roky pri biednych príjmoch a platu za povýšenie nikdy

som nežiadal, pri mnohých stratách, ktoré kvôli cirkvi dobrému som pretrpel, nikdy o najmenšiu náhradu som neprosil a ľud môj neobťažoval, ale radšej zaprel som seba samého na ten najmožnejší spôsob. Jedinému Bohu dobrotivému los som odporúčal a za trpezlivosť vo všetkých životných záležitostiach Pána Boha som prosil. A hľa dobrotivý Hospodin vyslyšchal modlitby moje a korunoval poženananím a zdarom túžby a snahy moje.

Ako vstúpil som do cirkvi opustenej, ošarpanej, ako výsmechu vystavenej, tak opúšťam ju ako nevestu mužii tomu Ježiši Kristu docela ozdobenú. No nie je to zásluha moja, to si neosobujem, ale ako v pokore, v potrebách rozličných vzýval som Hospodina a k pokore tej upomínal som drahý ľud svoj a On neodvrátil ucha svojho od nás, ale poženananím korunoval snahy naše. Tomuto nebeskému Otcovi nech je česť, chvála a sláva vzdávaná na veky vekov.

On nech i budúce žehná cirkvi tejto drahej, do poriadku slušného uvedenej, nech ju chráni všelijakými údermi.

Švornosť, láska a pokoj Boží nech v nej prebýva a ako jednu rodinu v Bohu udržuje.

1906

LETNÁ BIBLICKÁ ŠKOLA PRE DETI

◉ AMERICKÝMI PRIATEĽMI

10. - 14. júla 2006
 Memorandové námestie v Martine
 v spolupráci so St. Andrew's,
 Mahtomedi, MN
**denne od
 9,00 - 12,30 hod.**

**Hudba a spev
 Zábavný šport
 Netradičné hry
 Biblické zamyslenia
 Zmysluplné využitie času
 Možnosť precvičiť si angličtinu**

Registračný poplatok: 100 Sk / dieťa

PRIHLÁŠKY SI MÔŽETE VYZDVIHŇÚŤ OSOBNĚ NA ADRESÁCH:
 Biblická škola, M. R. Štefánik 17, 036 01 Martin, tel.: 043/42 22 992
 Evanjelický farský úrad, M. R. Štefánik 13, 036 01 Martin,
 alebo na internetových stránkach www.bsm.sk v časti „Novinky“.

Prihlášky a registračný poplatok odovzdajte na uvedených adresách do 30. júna 2006

Milí bratia a sestry,

tak ako predchádzajúce roky, aj toto leto organizujeme spolu so zborom St. Andrew's Letnú biblickú školu (LBS) pre deti. Účelom je najmä získať a osloviť deti, aby prišli do spoločenstva, aby si osvojili a spoznali miesto, kde prídu znovu s radosťou a aby zažili niečo pekné.

Letná biblická škola sa koná v termíne 10. – 14. júla 2006, v čase od 9,00 – 12,30 hod. Tento rok sme obmedzili kapacitu na zvládnutelné množstvo 300 detí vo veku od 4 do 14 rokov a novou vecou je písomná prihláška, písomné vyhlásenie od rodiča o zdravotnom stave dieťaťa a registračný poplatok, ktorý zahŕňa aj úrazové poistenie dieťaťa.

Naši bratia a sestry z USA tento tábor vždy pripravujú 1/4-roka vopred a tešia sa na túto svoju službu pre nás. Chceli by sme nielen opätovať ich námahu, ale najmä ju zúročiť väčším misijným pôsobením medzi deťmi a ich rodinami.

Veľmi dobrý spôsob ako im dať najavo, že nám na tejto spolupráci a vzťahoch záleží, je naša kvalitná príprava a priame spoločenstvo s týmito našimi priateľmi, a to nielen počas týždňa LBS. Naši bratia a sestry si veľmi cenia stretnutia v rodinách napr. pri nedeľnom obede u vás doma, kde môžu najlepšie spoznať konkrétnych ľudí t. j. vás a vaše životné príbehy či skúsenosti. Keď sa vrátia domov, rozprávajú svoje zážitky a ukazujú fotky svojim rodinám a priateľom doma v USA, čím napomáhajú aj ostatným utvoriť si obraz o našom zborovom spoločenstve a aj celkovo o Martine a našom malom Slovensku.

Dakujeme vám, bratia a sestry, že nám v tomto diele napomáhate a prosíme vás, aby ste nás podporovali ďalej svojim povzbudením, úsmevom a najmä modlitbami za deti, hostí a pracovníkov, pretože bez Božieho požehnania je naša námaha márna.

Vaši spolupracovníci z Evanjelického a. v. zboru a Biblickej školy v Martine

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU APRÍL, MÁJ, JÚN 2006

- V nedeľu 23. apríla sa konal po hlavných službách Božích v našom kostole volebný zborový konvent, kde sme volili presbyterov a zborového dozorcú tajným hlasovaním. Za zborového dozorcú bol zvolený brat Ing. Milan Bruncko.
- V dňoch 27. apríla – 1. mája navštívila 9 členná skupinka bratov a sestier spolu s bratom farárom Jánom Hroboňom náš partnerský cirkevný zbor v Hoogeveen.
- Náš spevokol sa zúčastnil cez víkend 6. – 7. mája na festivale v Budapešti, ktorý usporiadali Slováci žijúci v Maďarsku. Stretnutie sa uskutočnilo v evanjelickom kostole, v ktorom kázaval Ján Kollár.
- V sobotu 13. mája sa zúčastnilo niekoľko bratov a sestier výstupu na Zniev, ktorý, ako už tradične, skončil „opekačkou u Karáskov na chalupe“.
- V sobotu 20. mája bola v našom kostole pokrstená Ema Elizabet, dcéra Petra Mišuna a Aničky r. Hroboňovej.
- V sobotu 20. mája prednášal brat Miloš Kovačka v zastúpení Združenia evanjelickej inteligencie Liptovsko-oravského a Turčianskeho seniorátu v Gočove (Gemer), kde sa uskutočnilo spomienkové podujatie na akademika Jura Hronca, zakladateľa slovenských vysokých škôl, pri 125. výročí jeho narodenia.
- Slávnosť konfirmácie sme mali 21. mája. Medzi dospelých členov sme prijali 32 konfirmandov, 16 chlapcov a 16 dievčat. Medzi nimi boli konfirmované aj tri mamičky našich konfirmandiek a najstarší syn brata farára – Ján.
- V dňoch 19. – 22. mája navštívila náš cirkevný zbor sestra Dorothea Hansen so svojím synovcom. Na slávnosti konfirmácie nás pozdravila a priniesla dar, ktorý bol výťažkom z bazáru a príspevkom cirkevného zboru z Gothy – 1500,- EUR.
- 28. mája popoludní bolo stretnutie s jublantkou Jitkou Petrikovickou, významnou slovenskou keramičkou a našou vernou spoluposluštrou, ktorá nám predstavila svoju životnú púť a tvorbu.
- 4. júna sme mali Rodinné služby Božie v Biblickej škole, ktoré sme uskutočnili v spolupráci so Základnou evanjelickou školou. Okrem tradičného programu sme si pozreli dokument o Malawi a vydarený program detí zo ZEŠ. Zbierka zo služieb Božích a z burzy žiakov zo ZEŠ bola 27 020,- Sk, ktoré sme poslali na podporu detí v Malawi.
- V utorok 6. júna sme mali zasadnutie zborového presbyterstva, na ktorého sa zúčastnili bratia presbyteri a sestry presbyterky z minulého aj nového volebného obdobia. Brat farár a brat zborový dozorca Ing. Milan Bruncko poďakovali bratom presbyterom a sestram presbyterkám z minulého volebného obdobia za ich obetavú prácu. Každému odovzdali ďakovnú listinu a kytičku. Vyslovili pranie, aby ich práca v cirkevnom zbore pokračovala aj naďalej.
- V sobotu 10. júna prednášali členovia nášho zboru Miloš Kovačka a Zuzana Bukovská v zastúpení Združenia evanjelickej inteligencie Liptovsko-oravského a Turčianskeho seniorátu na slávnostiach 120. výročia narodenia Fedora Ruppeldta v Žiline.
- V nedeľu 11. júna po službách Božích sa konal volebný konvent, na ktorom sme v tajných voľbách seniorálneho dozorcú dali hlas bratovi Jozefovi Rišanovi.
- V nedeľu 11. júna bolo v kostole v Sučanoch službami Božimi slávnostne otvorené diakonické zariadenie.
- V tú istú nedeľu sa domáci brat farár zúčastnil na zájazde do Nového Klenovca na Ukrajinu, kde kázal na Službách Božích pri príležitosti 110. výročia posvätenia miestneho kostola. V Novom Klenovci bol jeho starý otec J. V. Hroboň farárom v rokoch 1922-1928.
- V nedeľu 18. júna sme na volebnom konvente dali hlasy Igorovi Mišinovi na hodnosť biskupa VD ECAV a Jánovi Brozmanovi na hodnosť dozorcú VD ECAV.
- V nedeľu 25. júna sa v rámci služieb Božích uskutočnil sľub novozvolených presbyterov.
- Dávame do pozornosti našu novú zborovú webovú stránku, ktorú si môžete pozrieť na www.ecavmt.sk. Ďakujeme našmu mladému bratovi Radoslavovi Husárovi za jeho ochotu a čas venovaný na vytvorenie tejto stránky.

Stratení a nájdení

Pentti Smeds ■ Konfirmačná príručka

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine. Vede redakčný kruh: Ján Hroboň,

Ján Bohdan Hroboň, Peter Ďurík, Anička Mišunová, Miloš Kovačka,

Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Katarína Suchá.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

Registračné číslo: FKOMT 94/01176